
MITÄS SITTE TEHTÄIS?

Ohjaajana lasten kädentaitopainotteisella päiväleirillä

Ammattikorkeakoulun opinnäytetyö

Ohjaustoiminnan koulutusohjelma

Lahdensivu 20.11.2012

Marjut Mallat

LAHDENSIVU

Ohjaustoiminnan koulutusohjelma
Terapeuttinen ohjaustoiminta

Tekijä	Marjut Mallat	Vuosi 2012
Työn nimi	Mitäs sitte tehtäis? – Ohjaajana lasten kädentaitopainotteisella päiväleirillä	

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyön toimeksiantaja oli Kouvolan kaupungin perusnuorisotyö ja yhteistyökumppaneina toimivat perusnuorisotyön koordinaattori sekä Nuorisotalo Lehdokin ohjaajat. Opinnäytetyöltä toivottiin uutta näkökulmaa kädentaitopainotteisen päiväleirin sisältöön, jossa teosten tuottamisen sijaan kiinnitettäisiin huomiota yhdessä tekemiseen, vertais- ja aikuistukseen. Leirin kohderyhmänä olivat 10 - 12 - vuotiaat lapset. Päiväleirin jälkeen runko menetelmiseen jäi Kouvolan kaupungin perusnuorisotyön ohjaajille työvälineeksi.

Opinnäytetyön tietoperusta koostui kehityspsykologiaa, luovuutta ja ohjaajuutta käsittelevästä kirjallisuudesta. Opinnäytetyön taustalla vaikuttivat myös tekijän tiedot aiemmista ja nykyisistä opinnoista, sekä kokemukset lähihoitajana kehitysvamma-, koulu-, päivähoito- ja seniorityössä. Yhteistyössä ohjaajien kanssa päiväleirin sisältö muotoutui kokonaisuudeksi, jossa kädentaitojen lisäksi lapsille tarjottiin liikuntaa, aikaa ryhmäytyä ja tutustua toisiinsa. Tutkimusmenetelmänä käytettiin kyselyä, vapaamuotoista haastattelua sekä havainnointia, joista pidettiin päiväkirjaa oppimisen tueksi. Lisäksi toimintaa valokuvattiin.

Opinnäytetyön päätelmänä voidaan todeta, että kädentaitopainotteinen päiväleiri palveli asiakaskuntaansa. Siihen liitetty pieni määrä liikuntaa oli virkistävä lisä, se täydensi ohjattua päiväleiritoimintaa. Päiväleirin kädentaidollinen sisältö oli tärkeässä asemassa, mutta sen ohessa tapahtuva kommunikointi sekä aikuis- ja vertaistuki olivat vähintäänkin yhtä merkityksellisiä. Näitä kolmea tekijää yhdistämällä saatiin projektikoordinaattorin toivomaa, vähemmän materiaalista ja enemmän lasta voimauttavaa sisältöä päiväleiriin.

Avainsanat lapset, kädentaidot, päiväleiri, ohjaajuus

Sivut 24 s. + liitteet 3 s.

LAHDENSIVU

Degree Programme in Crafts and Recreation

Therapeutic Crafts and Recreation

Author

Marjut Mallat

Year 2012

Subject of Bachelor's thesis

What shall we do now? – Being a facilitator in a children's day camp

ABSTRACT

This Bachelor's thesis was commissioned by Basic Youth Activities of the City of Kouvola. The purpose of this Bachelor's thesis was to bring new content into the day camp, which is oriented towards handicrafts. The target group of the day camp was children aged 10-12 years. From the perspective of the Basic Youth Activity coordinator the contents of the camp needed improvement. New handicraft techniques which strengthen peer support between children were needed. The facilitators' support during the process is more important for the children than producing large amounts of the handicraft items.

The contents of the day camp were agreed upon with the facilitators of Lehdokki Youth House. The schedule combined handicrafts, some sports, as well as unguided activities. The unguided activities were very important, as they allowed the children some time to form groups and get to know each other. In the future, the facilitators of Kouvola Youth Services can use the course contents and the methods in their work.

The theoretical background of this thesis consists of literature which covers developmental psychology, creativity and facilitating. The author's previous education and work experience as a practical nurse also had an influence on this Bachelor's thesis. The research methods were survey, observation and the sessions were photographed.

The results prove that the handicraft-oriented day camp was welcomed by the participants. The sports activities were a refreshing complement to the programme. Handicrafts were regarded as essential content, but the communication and support received from adults and peers were considered equally important. For a child it is easy to face an adult during camp as a facilitator. The combination of handicrafts, sports and shared time with other children entails less material content, but more empowerment - exactly what the Basic Youth Activity coordinator wished for.

Keywords children, handicrafts, day camp, facilitate

Pages 24 p. + appendices 3 p.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
1.1	Opinnäytetyön lähtökohdat	2
1.2	Opinnäytetyön tavoitteet ja kohderyhmä	2
1.3	Opinnäytetyön tutkimusmenetelmät	3
1.4	Opinnäytetyön rakenne	3
2	LAPSESTA NUOREKSI	4
2.1	Latenssi kehitysvaihe	4
2.2	Esipuberteetti.....	5
3	RYHMÄYTYMINEN JA LUOVUUS	6
3.1	Pelit ja leikit ryhmäytymisen tukena.....	6
3.2	Luovuuden harjoittamisen merkitys lapsuudessa.....	7
4	PÄIVÄLEIRIN TYÖELÄMÄLÄHTÖINEN SUUNNITTELU	8
4.1	Ajankohta kädentaitopainotteiselle leiriviikolle.....	8
4.2	Päiväleirin suunnittelu Nuorisotalo Lehdokin työntekijöiden kanssa.....	9
4.3	Nuorisotalo Lehdokki.....	10
5	KÄDENTAITOPAINOTTEISEN PÄIVÄLEIRIN TOTEUTTAMINEN	10
5.1	Päiväleirin aloitus.....	11
5.2	Päiväleirin kädentaidollinen sisältö.....	11
5.2.1	Mosaiikkiruukut.	11
5.2.2	Paperimassakortit korttirasiaan	12
5.2.3	Musiikkimaalaus.....	12
5.2.4	Korttirasia	14
5.2.5	Muu toiminta	14
6	LASTEN MIELIPITEITÄ JA KOKEMUKSIA PÄIVÄLEIRISTÄ	15
6.1	Kysely päiväleiristä.....	15
6.2	Mielipiteitä päiväleirin kädentaidollisesta osuudesta.....	16
6.3	Mielipiteitä muusta toiminnasta	17
6.4	Yhteistyö ohjaajien ja lasten kanssa.....	17
6.5	Toiveet ja vapaa sana	18
7	YHTEENVETO PÄIVÄLEIRIN ANNISTA.....	18
8	OHJAAJAN ROOLI PÄIVÄLEIRILLÄ	20
8.1	Käsitteet ohjaus, ohjaustyö ja ohjaustoiminta	20
8.2	Ohjaus on terapeutista, pedagogista ja kasvatuksellista.....	21
8.3	Muutoskykyinen ohjaaja	22
	LÄHTEET	24

Liite 1	Päiväleirisuunnitelma
Liite 2	Kutsukirje päiväleirille
Liite 3	Asiakaskysely

1 JOHDANTO

Yhteiskuntamme taloudellisesta tilanteesta huolimatta kaupungit tarjoavat asukkailleen erilaisia, kohdennettuja perus- ja tukipalveluita. Myös Kouvola kuuluu niihin kaupunkeihin, yksi sen monista palveluista on perusnuorisotyön päivä- ja kesäleirit. Olen aiemmin työssäni toiminut eri asiakasryhmien kanssa, mutta kouluikäisten lasten sekä nuorten harrastus- ja vapaa-aikatoiminta on jäänyt minulle vieraammaksi. Sen ohjaaminen on kuitenkin mahdollinen tuleva työnkuvani ohjaustoiminnan artonomina (AMK). Ensimmäinen kontaktini Kouvolan kaupungin perusnuorisotyöhön oli kesällä 2011. Suoritin osan ”Tutustuminen ohjaustoimintaympäristöihin”-työharjoittelusta nähdäkseni, mitä on ohjaajan työ lapsille ja nuorille järjestetyillä päivä- ja kesäleireillä. Harjoittelun jälkeen tuntui hyvältä ajatukselta syventää tietämystä asiakasryhmästä sekä sille kohdennetusta toiminnasta opinnäytetyönä.

Opinnäytetyöni toimeksiantaja on Kouvolan kaupungin perusnuorisotyö, jota edustaa perusnuorisotyön koordinaattori. Hän odottaa työltäni uutta näkökulmaa kädentaitopainotteisen päiväleirin sisältöön, jossa teosten tuottamisen sijaan kiinnitettäisiin huomiota yhdessä tekemiseen sekä vertais- ja aikuistukeen. Kuten Lehmuskoski ja Kuusisto-Niemi (2008, 44) sosiaalialan sanastossa määrittelevät, vertaistuki on yksilön tai perheen sosiaalisena vapaaehtoistyönä saamaa tukea tai ohjausta. He viittaavat määrittelyssään vammaan, sairauteen tai traumaattiseen kokemukseen, joista vertaistukea antavalla sekä saavalla, yksilöllä tai ryhmällä, on omakohtaista kokemusta. Vertaistuki voi olla myös yksilö- tai ryhmätukea arjessa, harrastuksessa, koulussa tai työssä; siihen ei tarvita terveydellistä syytä. Kun toimintaympäristö on jokaiselle sama ja toimintaa toteutetaan samoista mielenkiinnon kohteista lähtien, voi sen ympärille muodostua vertaistukiverkosto.

Opinnäytetyöni tavoitteena on luoda mielekäs, käsityötä ja muuta ohjattua toimintaa sisältävä viikko, ialtaan 10 - 12-vuotiaille lapsille. Opinnäytetyössä kutsutaan päiväleiriä, jonka pääpaino on käsityössä, kädentaitopainotteiseksi päiväleiriksi. Tällä nimikkeellä perusnuorisotyö markkinoi esitteessään sitä kohderyhmälle. Opinnäytetyössä käytetään asiakasryhmästä nimitystä lapset, jotta sisältö on yhtenevä työnantajatahon käsitteiden kanssa. Kouvolan kaupungin perusnuorisotyössä asiakkaat jaetaan iän mukaan lapsiin (7 - 12-vuotiaat) ja nuoriin (13 - 17-vuotiaat). Yhteistyössä Nuorisotalo Lehdokin ohjaajien kanssa kädentaidolliset menetelmät muotoutuivat päiväleirikokonaisuudeksi, jossa on mukana myös liikuntaa sekä aikaa luoda kontakteja ja tutustua leiriläisiin. Toteutuneen viikon runko menetelmineen jää Kouvolan kaupungin perusnuorisotyön ohjaajille työvälineeksi.

Opinnäytetyön tietopohja koostuu kehityspsykologiaa, luovuutta, ohjaajuutta ja tutkimusmenetelmiä käsittelevästä kirjallisuudesta. Taustalla vaikuttavat myös tiedot aiemmista ja nykyisistä opinnoistani sekä omat kokemukseni lähihoitajana kehitysvamma-, koulu-, päivähoito- ja seniorityöstä.

1.1 Opinnäytetyön lähtökohdat

Yhteistyöni työelämätahon, Kouvolan kaupungin perusnuorisotyön, kanssa käynnistyi kesällä 2011. Suoritin tuolloin osan ”Tutustuminen ohjaustoimintaympäristöihin” -työharjoittelusta perusnuorisotyön kesäleireillä. Näillä leireillä tutustuin lapsiin ja nuoriin, jotka ovat mahdollinen tuleva ohjaustoiminnan asiakasryhmäni. Tämä ikäryhmä on jäänyt aiemman työkokemukseni ulkopuolelle. Ajattelin opinnäytetyön olevan hyvä väylä tutustua kohderyhmään, ja ehdotin sitä myös perusnuorisotyön koordinaattorille, joka otti ajatuksen positiivisesti vastaan. Keskustelimme siitä, millainen opinnäytetyöni voisi sisältöltään olla niin, että se palvelisi työnantajatahoa, työntekijöitä sekä minua oppijana. Muodostui ajatus kädentaitopainotteisen päiväleirin muokkaamisesta, joka olisi ”näköiseni”. Kädentaitojen lisäksi leirillä voisi olla muutakin ohjattua toimintaa.

Työelämän edustaja toivoi opinnäytetyöni tarjoavan uudenlaisen näkökulman leirin sisältöön. Hän koki, että leiritoiminta on viime vuosina hiekan liukunut tavarain valmistamiseksi, vaikka se voisi olla muutakin kuin kasa näkyviä tuotteita. Tähän materiaaliseen suuntaan liukuminen on nyky-yhteiskunnassamme yleinen ilmiö. Opinnäytetyöltä toivottiin ohjaajille uusia työvälineitä perustyöhön päiväleireille sekä nuorisotaloille. Yhteistyöstä ohjaajien kanssa, jotka osallistuivat oleellisesti päiväleirin suunnitteluun, kerron tarkemmin luvussa 4.2.

1.2 Opinnäytetyön tavoitteet ja kohderyhmä

Kun aloitin viiden päivän mittaisen, kädentaitopainotteisen päiväleirin suunnittelun, otin huomioon työelämän edustajan toiveen sen kehittämiseksi vähemmän aineelliseen suuntaan. Tavaroiden, esineiden ja tulkintamallien ehtymätön virta turruttaa lapsen ja nuoren mielen niin, että kosketusta omaan elämään, olemiseen ja kokemiseen on liian vähän, toteaa Inkeri Sava (2007, 171). Lapselle hyvää haluava aikuinenkin on hämmennyksissä kaiken sen paljouden keskellä, mitä hän hankkisi lapselleen tukeakseen hänen kehitystään ja täyttämään sosiaaliset odotukset. Työelämän edustaja koki, että leiritoiminnan kehityksen tuloksena voisi tulevassa olla muutakin kuin kasa näkyviä tuotteita, materiaalin sijasta porukalla tekemisen iloa sekä vertais- ja aikuistukea.

Työelämätahon kanssa keskustellen leiriläisten ikäryhmäksi kohdentui 10 - 12-vuotiaat, jotka ovat vielä lapsia, mutta murrosiän kynnyksellä. Ikäryhmän eri kehitysvaiheita käsittelemme tarkemmin luvussa 2. Inkeri Savan (2007, 63) mielestä mielen herkkävireinen tunneliikunto tulisi olla meissä mahdollinen ja kasvatusprosessien tukema. Tätä prosessia mielestäni voi tukea jokainen aikuinen, omalla tavallaan. Tällä opinnäytetyöllä, kädentaidollisen ja muun ohjatun toiminnan kautta, tarjoan luovuuden mallia, joilla voi käydä tuntemuksiaan läpi.

Opinnäytetyön tavoitteena on kehittää päiväleirin sisältöä asiakasryhmälle mielenkiintoiseksi niin, että se aktivoi osallistumaan toimintaan. Päiväleirin toiminnan pyrin muodostamaan osallistujille ryhmäytäväksi – myös sellaiseksi, että osallistujat voivat jakaa keskenään kokemuksia toiminnan

aikana, halutessaan myös aikuisten kanssa. Toiminnan ohessa tarkastelen, voiko ohjaaja saada kontaktin lapseen yhdessä tekemisen avulla. Tämä yhteys on tärkeä, jotta aikuinen voi tukea lasta kaikilla kasvamisen osa-alueilla. Viikko on lyhyt aika asian tutkimiseen, mutta luulen, että saan pientä tuntumaa siihen. Tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitsen suunniteltua toimintaa, joka on kohdennettu paitsi ryhmälle, myös sen yksilöille. Pääteemana päiväleirillä ovat kädentaidot, lisänä yhdessä rento puuhailu sekä pelailu. Yhdeksi tavoitteeksi viikolle muodostui uudenlaisten, tai ainakin aiempaan verraten uudistettujen, kädentaitomenetelmien tekeminen tutuiksi työvälineiksi ohjaajille. Viikon aikana he näkevät, kuinka menetelmät käytännössä toimivat ja voivat sen pohjalta ottaa ideat työssään käyttöön.

1.3 Opinnäytetyön tutkimusmenetelmät

Tutkimusmenetelminä käytän kyselyä (liite 3), vapaamuotoista haastattelua sekä havainnointia. Asiakaskyselyllä selvitän lasten mielipiteitä päiväleirin kädentaidollisesta osuudesta sekä muusta ohjatusta toiminnasta. Kyselyyn vastaamalla lapsi voi esittää toiveita viikon kehittämiseksi. Kyselyllä selvitetään myös päiväleirillä muodostuneita kaverisuhteita sekä ohjaaja - ohjattava -yhteyttä. Päiväleirin aikana kuvaan töitä, toimintaa ja lapsia, joilla on kuvauslupa vanhemmilta. Kouvolan kaupungin käytännön mukaan lapsista kerätään automaattisesti tiedot, kuten uimataito, lääkitykset, allergiat ja kuvausluvat, leiri-ilmoittautumisen yhteydessä.

Toiminnan aikana havainnoin, voiko ohjaaja kädentaitojen ohjaamisen ja tekemisessä avustamisen kautta muodostaa lapseen vuorovaikutusta edistävän yhteyden. Kirjaan oppimispäiväkirjaan kuluneen viikon tapahtumat tunnelmineen sekä lasten kokemukset leiristä. Tallennan myös ohjaajien arvioita leirin sisällöstä, sen sujuvuudesta ja myös omasta ohjaajuudestani. Näihin tietoihin perustuen tutkin, oliko päiväleirin sisältö sellaista, mistä lapset pitivät, antoiko se mukana ohjaajille uutta näkökulmaa tai työvälineitä. Lisäksi selvitän, vastasiko sisältö työnantajatahon toivomaa uudistusta päiväleirin sisältöön.

1.4 Opinnäytetyön rakenne

Opinnäytetyössäni aluksi tarkastelen 10 - 12-vuotiaiden lasten kehitystä alakoululaisesta varhaisnuoreksi. Havainnoin, voiko pelejä ja leikkejä käyttää ryhmäytymisen tukena ja onko niillä kasvatuksellista merkitystä. Pohdin myös luovuuden merkitystä kasvuprosessin tukena. Luvussa 4 käsittelem päiväleirin suunnittelua, kerron yhteistyökumppaneista sekä leirisisällön muodostamisesta heidän kanssaan. Myös leirin toimintatilasta kerron hiukan. Luvussa 5 käsitellään kädentaitopainotteisen päiväleirin toteutunut sisältö, jonka pohjalta kerron tulokset luvussa 6. Lopuksi pohdin ohjaajuutta ja sitä, miten se mielestäni toteutui kohdallani päiväleirillä. Lisäksi kirjoitan kokonaisuudesta, joka päiväleiristä muodostui toiminnan, asiakasryhmän, ohjaajien sekä itseni kannalta. Vastaan myös kysymykseen, mikä muutos on leiritoiminnan kannalta olennaisinta.

2 LAPSESTA NUOREKSI

Taiteen ja taidekasvatuksen keinot eivät ole mekaanisia ja toimintavarmoja, vaan ne ovat alttiita kaikelle sille, mikä elämässä on arvaamatonta (Sava 2007, 193). Näin on lapsen ja nuoren elämäkin: arvaamatonta ja alttiina muutoksille. Koska opinnäytetyönäni suunnittelema kädentaitopainotteinen päiväleiri on suunnattu 10 - 12-vuotiaille lapsille, vaatii se lapsen kasvu- ja kehitymisprosessiin tutustumista. Ohjaajana teoriapohja auttaa minua hahmottamaan, mitä tapahtuu lapsen kehossa, taidoissa, oppimisessa ja tunne-elämässä. Kehityspsykologit jaottelevat lapsuuden ja nuoruuden eri ikäkausien mukaan, kukin heistä eri lailla. Ja jokainen heistä huomioi eri asioiden vaikuttavan kehitykseen. Yhden näkökulman mukana 7 - 12-vuotiaiden katsotaan elävän latenssia kehitysvaihetta. Latenssin käsitteellä, jota avaan luvussa 2.1 enemmän, viitataan ”uinuvaan tunne-elämään”.

Rödstamin (1992, 23 - 24) mukaan noin puolet tytöistä tulee puberteettiin ennen 12 vuoden ikää ja pojat ennen 13 vuoden ikää. Käsite puberteetti juontaa juurensa latinan sanasta *pubertas*, jota käytetään sekä tyttöjen että poikien kehollisesta puberteettikehityksestä. Tämä jakso kehityksessä on hyvin tunnekuohuista aikaa, siksi ei ole mielekäästä pitää koko päiväleiriryhmää latenssilapsina. Jari-Erik Nurmi (2000, 257) jaottelee artikkelissaan ikävuodet 11 - 14-varhaisnuoruuteen. Nurmi (2000, 257) painottaa, ettei aina ole kovin perusteltua puhua nuoruudesta yhtenäisenä kehitysjaksona. Monien kysymysten, esim. sosiaalisten suhteiden ja biologisen kehityksen, kohdalla on järkevää erottaa nuoruudessa eri vaiheita. Tiettyyn ikään perustuvaa jakoa tärkeämpää on huomata, että kehitys ja siihen vaikuttavat tekijät vaihtelevat huomattavasti eri ikäkausien välillä (Nurmi 2000, 257). Tarkemmin kehityspsykologisista määritelmistä kirjoitan luvuissa 2.1 ja 2.2.

Päiväleirille ovat tulossa ne lapset, jotka ovat kiinnostuneet käsitöistä ja samanhenkisestä seurasta. Toverisuhteissa opitaan suurin osa sosiaalisessa vuorovaikutuksessa tarvittavista taidoista, yhteistoiminnan alkeista sekä tunteiden ilmaisusta ja säätelystä. Niiden kautta lapset hahmottavat omaa identiteettiään ja toimivat erilaisissa rooleissa, kirjoittaa Poikkeus (2008, 122). Yhteinen tekeminen antaa mahdollisuuden monipuoliseen, haastavaan toimintaan sekä mielekkäiden kokemusten jakamiseen. Vuorovaikutuksessa ikätovereiden kanssa lapset luovat yhteisiä merkityksiä ja rakentavat sosiaalista ymmärrystä. Poikkeuksen (2008, 122) mukaan etenkin läheiset ystävät toimivat tärkeänä emotionaalisenä turvaverkkona ja tuen lähteinä. Suhteet ikätovereihin eivät siis ole merkityksellisiä vain tulevien vuorovaikutustaitojen harjoittelun kannalta, vaan ne ovat ennen kaikkea olennainen osa lapsuuden sosiaalista maailmaa ja arkipäivää.

2.1 Latenssi kehitysvaihe

Psykodynaamisessa teoriassa ihmisen kehitystä kuvataan toisiaan seuraavista kehitysvaiheista, kirjoittaa Monica Rödström (1992, 23). Tämän näkökannan mukana 7 - 12-vuotiaiden katsotaan elävän latenssia kehitysvaihetta. Latenssin käsitteellä viitataan tässä yhteydessä ”uinuvaan tunne-elämään”. Teoriassa 7 - 12-vuoden ikää pidetään kehityksessä eräänlaise-

na tunteiden lepokautena, jolloin lapsi on harmoninen, hyvin sopeutuva ja jokseenkin pinnallinen. Tämä näkemys voi saada esim. opettajan tai ohjaajan olettaamaan lapsesta enemmän, mitä hänen todelliset kyvyt antavat myöten, tai uskomaan, että lapsen perusluonne on kuin tabula rasa- avoin ja manipuloitavissa, toteaa Kallio (2005, 13 - 14). On hyvä muistaa, ettei iän mukaan tule yli- eikä aliarvioida lapsen valmiuksia mm. tunteiden käsittelyssä tai motoristen taitojen harjoittamisessa. Hänelle tulee antaa mahdollisuus toimia oman taitotasonsa ja ymmärryksensä mukaan, kuitenkin yhteiskunnan normeihin ohjaten.

Lapsen katsotaan siirtyvän latenssiin vaiheeseen, kun hänelle on muodostunut ns. yliminä, joka sisältää omantunnon ja minäihanteen. Omatuntoa pidetään vanhempien, tärkeiden henkilöiden, kuten lähisuvun aikuisten, opettajien ja ohjaajien, käskyjen sekä kieltojen varastona. Se on yhteiskunnan normien edustaja lapsen sisäisessä maailmassa. Minäihanne taas toimii eräänlaisena lapsen omien toiveiden edustajana, omana mittakeppinä suhteessa yhteiskunnan vaatimuksiin. Omatunto ja minäihanne muodostavat vuorovaikutusprosessin, jossa kehittyy yliminästrukturi. Tätä kautta lapsen normijärjestelmän ja itsensä kontrollointi kehittyvät. Yliminästrukturiin kehittyminen on lapselle tärkeää myös ryhmätoiminnan kannalta, silloin lapsi pystyy noudattamaan mm. yhdessä sovittuja sääntöjä ja hän tiedostaa, miksi ne ovat laadittu. (Rödstam 1992, 25 - 26.) Kuten Sava (2007, 181) kirjoittaa, tila antaa vapautta olemiselle ja toiminnalle, raja osoittaa paikan yhteisössä. Tilan antaminen erilaiselle ajattelulle, näkökulmille ja suhteille voivat muuttaa lapsen tietoa vastaanottavasta objektista aktiiviseksi subjektiksi.

Kun Rödstamin (1992, 26) mukaan lapsen omatunto ja minäihanne eivät ole vakiintuneet, vanhemmat ja muut henkilöt toimivat hänen ulkoisena omanatuntona ja minäihanteena. Kun edellä mainitut ominaisuudet ovat jokseenkin kehittyneet, lapsi ei ole vanhemmistaan enää niin riippuvainen. Vanhemmat toimivat samaistumisen kohteina ja esikuvina, samalla lailla kuin muutkin henkilöt lapsen elämässä. Lapsen kasvaminen yhteisönsä aktiiviseksi jäseneksi on hidasta ja mahdollista vain, jos lapsi voi olla samanaikaisesti riippuvainen toisista että itsenäistyä omanlaisekseen ihmiseksi (Sava 2007, 182). Tässä kehitysvaiheessa kavereiden taholta tulevalta kritiikillä ja itsekritiikillä, alkaa olla suurempi merkitys kuin aiemmin, toteaa Rödstam (1992, 27). Latenssin käsitys ei täysin riitä kuvaamaan 7 - 12-vuotiaiden lasten kehitystä, sillä monien puberteetti näyttää alkavan yhä aikaisemmin ja sen alkamisen ikähajonta kasvavan. Latenssin käsite on enemmän siirtynyt kuvaamaan ”sopivaa hetkeä odottavaa” tai ”valmistautumista” aikuiselämään, johon siirtymistä myös puberteetti merkitsee. Näin latenssivaiheelle on alettu antaa suurempi merkitys kuin ennen. (Rödstam 1992, 23.)

2.2 Esipuberteetti

Esipuberteettia voidaan pitää kehitysvaiheena lapsuuden ja varsinaisen puberteetin välillä. Siirtyminen latenssivaiheesta esi- ja varsinaiseen puberteettiin tapahtuu useimmilla lapsilla yhä aikaisemmin. Samanaikaisesti myös ikähajonta lasten välillä on kasvanut tässä suhteessa. Se taas tarkoittaa

taa, että lasten välillä on yhä suurempia eroja kuin aiemmin. Nämä erot, joita aiemmin pidettiin tyypillisinä yläkouluikäisille, koskevat nykyään jo monia alakouluikäisiä. (Rödström 1992, 29.) Esipuberteettia pidetään erityisenä kehityksen osavaiheena. Yleensä kyseessä on nopeasti ohimenevä tasapainottomuuden kausi ja siinä on piirteitä uhmaikästä. Tässä osavaiheessa eriydytään lapsuuden siteistä ja sen turvallisuudesta, matkalla omaan itsenäiseen elämään. Esipuberteettilapsi ei ole lapsi eikä nuori, minkä johdosta hänellä ja ympäristöllään voi olla vaikeuksia saada käsitys tilanteesta. Esipuberteettilapset ajautuvat rajatilanteisiin, joissa peilautuvat voimakkaat ja ambivalentit tunteet, asenteet, mustavalkoiset mielipiteet sekä käyttäytyminen. Kaiken levottomuuden alla on kuitenkin luottamus-pula omiin kykyihin, myös ympäristön sekä aikuisten tukeen tulevaisuudessa, toteaa Rödström (1992, 34 - 35). Tässä kehitysvaiheessa taidekasvatuksen tavoitteet, kuten aistinen herkkyyden sekä persoonallisten tulkintojen tekeminen maailmasta luovat elämään merkityssisältöä (Sava 2007, 192). Tulkinnot ovat kasvuprosessin arvokasta, henkistä pääomaa.

3 RYHMÄYTYMINEN JA LUOVUUS

Suunnitteluvaiheessa päiväleirin sisältö kiteytyi kädentaitoihin, muuhun ohjattuun toimintaan sekä yhdessä tekemiseen. Jotta saadaan kokoon yksilöistä koostuva, toimiva ryhmä, tarvitaan avuksi mm. kommunikointia ja sääntöjä. Ne ovat mekanismeja, jotka kuuluvat ryhmäprosesseihin. Ne auttavat ryhmää pyrkimyksessä tuloksellisuuteen sekä kiinteyteen (Honkala 2010). Yhteisiä pelisääntöjä mietitään lasten kanssa heti toiminnan alussa. Ryhmätyötaitojen perustana voidaan pitää hyvää itsetuntemusta ja itsetuntoa, jotka ovat vielä lapsuudessa kehittymässä. Erityisesti lapsuuden ihmissuhteet ja niiden laatu, vaikuttavat siihen, miten ihminen suhtautuu toisiin ihmisiin. Ryhmäytymisen tueksi tarvitaan myös aikaa tutustua toisiin lapsiin ja muodostaa vertaistukiryhmä. Yhteiset tuokiot, jolloin lapset voivat keskenään jutella, pelailla tai vain ”luovasti laiskotella”, tukevat tämän muodostumista. Mieli ja keho tarvitsevat laiskottelua, jotta levoton liike vapautuisi luovuuteen, kirjoittaa Sava (2007, 85 - 86). Se onkin päiväleirin yksi tärkeimmistä tavoitteista. Väistämättä päiväleirillä on myös kasvatuksellinen tarkoitus, jota tukee ryhmässä toimimisen pelisäännöt

3.1 Pelit ja leikit ryhmäytymisen tukena

Ryhmässä toimimisen pelisäännöt synnyttävät yhteenkuuluvuuden ja ryhmään samastumisen tunnetta. Sen jäsenet alkavat entistä avoimemmin ilmaista näkemyksiään ja tunteitaan. Kun he oppivat toimimaan ryhmänä, luovutaan, ainakin osittain, omista pyrkimyksistä. Toisten ja koko ryhmän tavoitteita otetaan enemmän huomioon (Honkala 2010). Itse miellän leikkimisen ryhmäytymisen muodoksi, jonka kautta opimme tuntemaan toinen toisemme. Leikissä pätevät tietyllä lailla elämän perussäännöt, joita sen edetessä voidaan muokata. Ryhmäläiset päättävät keskenään säännöistä ja hyväksyvät ne eri variaatioineen. Kun yhdessä luodaan säännöt, pyrkimys on niihin sitoutuminen ja niiden noudattaminen. Leikkiryhmään liittyminen ja yhteisen huomion kohteen saavuttaminen ovat olennaisia elementtejä onnistuneessa vuorovaikutuksessa, kertoo Poikkeus (2008, 132 - 133).

Lapsille on ryhmään pyrkiessä tyypillistä käyttää enemmän epäsuoria strategioita. Leikkiryhmän kiertely on yleisempää kuin pyynnön tai vaatimuksen esittäminen, koska jälkimmäisessä on suurempi riski sosiaaliseen kasvojen menetykseen, jos aloite torjutaan. Todennäköisyys ryhmään pääsemiseen on suurin, jos lapsi pysyttelee jonkin aikaa passiivisena havainnoiden meneillään olevan leikin sääntöjä tai rooleja ja sopivalla hetkellä jäljittelee jollakin lailla ryhmän toimintaa. Tämä viestittää muille lapsille, että ryhmään pyrkivällä lapsella on sama viitekehys kuin heillä. (Poikkeus 2008, 132 – 133.) Leikkitoiminnoilla lapsi muokkaa maaperää, jossa mielen kuvittelu edelleen kehittyy. Leikin yleinen, kasvatuksellinen merkitys tältä kannalta voidaan Savan (2007, 60) mielestä arvioida suureksi.

Kouluiässä toverisuosio ja johtava asema liittyvät sosiaaliseen taidokkuuteen leikkien ja toimintojen ohjaamisessa, sekä kykyyn koordinoida ryhmän toimintaa (Poikkeus 2008, 133). Ryhmän toimintaa ohjaavat lapset, joilla on hyvä mielikuvitus, hyvä ilmaisukyky ja kyky kuunnella muita, sekä vaihtaa rooleja leikin sisällön muuttuessa. Ryhmä voi vahvistaa yksilön minäkuvaa, sillä lapsi saa käsityksen itsestään suhteessa toisiin. Omat tavoitteet ryhmätoiminnassa on suhteuttava ryhmän yhteisiin tavoitteisiin. Näin ryhmäprosessi on aina väistämättä myös yksilön prosessi (Honkala 2010). Mielestäni varhaisuudessa leikkiminen muuttaa muotoaan omien ja toisten voimien mittaamiseksi, pärjäämiseksi peleissä ja testeissä. Tässä iässä ovat suosittuja ne yksilöt, jotka ovat urheilullisia, fyysisiltä ominaisuuksiltaan ihailtuja tai varhain kehittyneitä. Myöhemmällä iällä luovuus ja älykkyys korostuvat yhä enemmän tavoiteltaviksi ominaisuuksiksi. Johtoasemassa olevat tytöt tuovat asemansa esiin hienovaraisilla keinoilla, mm. neuvomalla muita ja suuntaamalla valikoivasti huomioitaan ryhmän jäsenille. Pojat puolestaan käyttävät tyttöjä useammin fyysistä kontaktia asemansa viestittämiseen, esittävät haasteita tai rupeavat väittelemään. (Poikkeus 2008, 122 – 138.)

3.2 Luovuuden harjoittamisen merkitys lapsuudessa

Kädentaitopainotteisen päiväleirin suunnittelu ja ohjaaminen opinnäyte-työnä oli luontainen vaihtoehto minulle. Lapsuuteeni kuuluivat moninaiset kädentaidot mm. askartelu, piirtäminen, ruuanlaitto, leipominen sekä niiden opettelu kolmessa sukupolvessa. Ainevalinnat eri kouluissa olen tehnyt aina luovaa puoltani toteuttaen, ja aikuiselämäni vaikeissa vaiheissa kädentaidot ovat olleet minulle tärkeä voimavara. Uskon vahvasti itsestä lähtevään, luovaan toteuttamiseen ja sen terapeuttilaiseen voimaan. Karppinen (1999, 19) toteaa, että lapsen maailmaan luontaisesti kuuluva ennakkoluulottomuus, innokkuus ja rajattomuus tulisi säilyttää. Näin syntyy pohja myöhemmälle taideharrastukselle, taiteen ymmärtämiselle ja oman ilmaisukanavan löytymiselle. Yksilöstä kehittyy monipuolinen kulttuurin kuluttaja, välittäjä ja arvottaja.

Kuten Sava (2007, 91) toteaa, taide on nautintoa. Taide tuottaa iloa, parantaa, voimauttaa ja sen avulla rakennetaan identiteettiä. Taide toimii syrjäytymisen ehkäisyssä ja on tie monikulttuuriseen kohtaamiseen. Tätä viestiä haluan jakaa eteenpäin kaikille yksilöille, myös tuleville ohjaustyön asiakasryhmille. Ajatuksiani kädentaitojen terapeuttilisuudesta tukee myös Uu-

sikylä (2008, 16), jonka mukaan luovuuteen liittyy olennaisesti samoja piirteitä kuin psykoterapiaan. Jokaisella on taipumus itseilmaisuuksiin, itsensä toteuttamiseen, halu tulla siksi, mihin hänellä on mahdollisuudet. Taiteelliselle työskentelylle taidokkuus ei ole keskeinen asia, vaan merkityssisällöt, jotka jo lapset antavat itse töilleen (Karppinen 1999, 20). Lapsella ja nuorella on halu kehittyä, kypsyä, ilmaista itseään, mutta tämä voi, varsinkin murrosiän lähestyessä, hautautua psykologisten puolustusmekanismien taakse. Julkisivu peittää, mitä sen takana on. Uusikylä (2008, 16) uskoo, että jokaisessa yksilössä on luovuutta. Se vain odottaa oikeita olosuhteita vapautuakseen.

Uusikylä (2008, 18) kirjoittaa, että usein luovilla lapsilla ja nuorilla on ollut lähellään ainakin yksi turvallinen, tukea antava ja ymmärtävä aikuinen. Tuen avulla lapsi on säilynyt eheänä, alkanut uskoa itseensä, kykyihinsä ja luovuuteensa. Ratkaisevaa on, että vanhempi, opettaja tai muu aikuinen, on luottanut, kunnioittanut ja osoittanut kiinnostusta lapsen toteutettavaksi taidetta, tai muuta elämänalueen osaamista kohtaan. (Uusikylä 2008, 18.) Jokainen kasvattaja voi läsnäolon hetkinään tuottaa lapselle tämän kaltaisen kokemuksen. Toivon olevani päiväleirin ohjaajana sellainen aikuinen, joka antaa lapselle kipinän uuden kokeilemiseen ja tukee häntä siinä prosessissa. Taide voi vaikuttaa voimakkaasti lapsen ja nuoren persoonallisuuteen. Se on parhaimmillaan tie ihmisyyteen, jossa taidekasvatus opastaa matkalla. (Uusikylä (2008, 18.) Tällä matkalla on hyvä olla mukana tuttuja, mutta myös vieraampia aikuisia, joilla on kyky ohjata lapsen ja nuoren kasvua terveelliseen suuntaan. Ohjaustyö päiväleirillä on terapeutista, pedagogista, mutta myös kasvatuksellista. Näitä näkökulmia käsitellen lisää luvussa 8.2.

4 PÄIVÄLEIRIN TYÖELÄMÄLÄHTÖINEN SUUNNITTELU

Ennen seuraavaa opinnäytetyöhöni liittyvää palaveria työelämän edustajan kanssa, pohdin terapeutin ohjaustoiminnan ja erilaisten menetelmäosaamisten variaatioita leirin kantaviksi teemoiksi. Opinnäytetyöni kautta olin tutustumassa perusnuorisotyön ohjaajan työnkuvaan. Ymmärsin, että päiväleirin sisältö tulisi keskittyä kädentaitojen ympärille, joista minulla on jo tietoa. Tältä pohjalta lähdimme projektikoordinaattorin kanssa miettimään pohjaa kädentaitopainotteisen viikon muodostamiselle hallitsemieni menetelmien kautta.

4.1 Ajankohta kädentaitopainotteiselle leiriviikolle

Kädentaitopainotteisen päiväleirin toteutumisen ajankohta muodostui monen tekijän summana. Tärkeää oli, että ajankohta sopi perusnuorisotyön toimintaan. Yhtenä ajatuksena minulla oli opinnäytetyönä tutkia ja vertailla kahta päiväleiriä keskenään. Loppujen lopuksi tarkastelun kohteeksi muodostui yhden kädentaitopainotteisen viikon suunnittelu, toteuttaminen ja sen sisällön tutkiminen. Keskustelimme perusnuorisotyön koordinaattorin kanssa leirin toteuttamisesta kesällä 2012, mutta toivoin sille aikaisempaa ajankohtaa. Minua kiinnosti, tulisivatko lapset tämäntyyppiselle päiväleirille talvilomalla. Ajatus sai hyvän vastaanoton työelämän edustajalta,

se sai myös kannatusta Nuorisotalo Lehdokin työntekijöiltä. He kokivat tämän olevan hyvä vaihtoehto niille lapsille, jotka eivät viettäneet talvilomiaan mm. lasketellen tai matkaillen.

Toimintaa talvilomaviikolle Kouvolan kaupungin perusnuorisotyö markkinoi paikallisissa lehdissä sekä jaettavien flyerien. Flyerit painettiin perusnuorisotyön toimipisteessä. Ennen talvilomaa jaoin niitä Tornionmäen ja Mansikka-ahon kouluilla 3. - 6.-luokkalaisille. Näiden koulujen lapset fyysisesti sijoittuivat lähimmäksi Nuorisotalo Lehdokkia. Heidän ajateltiin olevan potentiaalisin asiakasryhmä myös kädentaitopainotteiselle päiväleirille. Tietoa päiväleireistä oli myös saatavilla Nuorisotaloilta ja Kouvolan kaupungin internetsivuilta. Koska kokeilu oli uusi, oli olemassa riski, ettei se tavoita kohderyhmäänsä, niin kuin kävikin. Lopulta päiväleiri toteutui Nuorisotalo Lehdokissa kesäkuussa 2012.

4.2 Päiväleirin suunnittelu Nuorisotalo Lehdokin työntekijöiden kanssa

Jo alustavasti perusnuorisotyöllä oli suunnitelmissa järjestää talvilomalle 2012 aktiviteettia, joka toteutuisi Kouvolan Lehtomäen Lehdokkinimisessä nuorisotalossa. Koska viikon toiminta oli avoinna, päätettiin kädentaitopainotteinen päiväleiri toteuttaa siellä. Tulevalle leirille oli päätetty työllistää ainakin kaksi ohjaajaa. Seuraava vaihe opinnäytetyössäni oli ohjaajien tapaaminen ja yhteistyön rakentaminen heidän kanssaan. Työelämän edustajan kehotuksesta otin yhteyttä marraskuussa 2011 Nuorisotalon vakituiseen ohjaajaan. Puheluni aloitti useamman tapaamisen sarjan, jonka aikana viikon sisältö alkoi muodostua. Tapaamiskerroilla sain tietoa siitä, millaista on työskennellä kohderyhmän kanssa ja mitä edellisinä vuosina oli vastaavilla leireillä tehty.

Ensimmäiseen tapaamiseen ohjaajan kanssa menin mukanani nippu ideoita, joista keskustellen lähdin viemään eteenpäin muutamia linjoja. Käytin avainsanoja, kuten massatyöt, huovutus, musiikkimaalaus, savi, sarjakuva ja mosaiikki, nimeten hänelle menetelmiä, joiden kanssa olin ollut tekemisissä. Niiden pohjalta ohjaaja vastasi minulle, oliko aihealue ollut heillä aiemmilla viikoilla käytössä, millaisessa muodossa ja miten kohderyhmä oli sen ottanut vastaan. Vaihtoehdoista minulle jäi suuntaviivoiksi mosaiikki, musiikkimaalaus, huovutus ja massatyöt. Kuten luvussa 4.1 mainitsin, päiväleiri ei toteutunut talvilomalla 2012, vaan vasta saman vuoden kesällä. Kesällä toteutuneista kädentaidollisista menetelmistä kerrotaan luvussa 5.2 tarkemmin. Mutta tässä vaiheessa kaikki leiritoiminta ja menetelmät suunniteltiin talvilomalla toteuttamista silmälläpitäen. Mosaiikkityönä suunnittelin saviruukun maalaamista ja sen koristelua mosaiikkipaloin. Ruukkuun oli tarkoitus valaa kipsi, lisätä siihen ulkoa haettua materiaalia ja koristella teos. Musiikkimaalaus oli aivan uusi kokeilu itsellenikin, jossa ajatukseni oli yhdistää musiikki, talvisen luonnon tarkkailu ja sen värisevyt. Tämän pohjalta jokainen olisi saanut maalata oman työn. Yhtenä menetelmänä oli huovutusteoksen valmistaminen valitsemastaan aiheesta, massatyönä olisimme veistäneet jääveistoksen maitotölkkiin jäädytetystä ja värjätystä vedestä. Yhdessä tekemisen aikana tarkoitukseni oli havainnoida lasten välistä vuorovaikutusta ja tarkkailla, kuinka ohjaajana saan heihin yhteyden.

Tapaamiskerroilla tutustuin myös muutaman kerran viikossa Lehdokissa työskentelevään ohjaajaan; hän toi viikon suunnitteluun mukaan oman kokemuksensa asiakasryhmästä. Päiväleireillä hän ei ole ollut mukana. Hän koki, että kädentaidot ovat hänelle vierasta maaperää ja toivoi, että leirillä tapahtuisi muunkinlaista aktiivista tekemistä. Tämä oli myös oma ajatukseni. Lapset, mutta myös ohjaajat, tarvitsevat päivittäin myös ns. energiaa purkavaa tekemistä, eivät vain paikallaan istumista. Tästä muodostui yksi linjaus toiminnalle: päätimme liittää kädentaitojen lomaan myös liikunta- tuokioita.

4.3 Nuorisotalo Lehdokki

Myös tutustuminen Nuorisotalo Lehdokin tiloihin ja sen tarjoamiin mahdollisuuksiin oli toiminnan kannalta tärkeää. Leiriviikon suunnitteluun kuului myös turvallisuussuunnitelman tekeminen hätätilanteiden varalle. Siinä tilojen lisäksi kartoitetaan mm. hätäuloskäynnit, palovaroittimien ja -peitteiden sijainnit. Nuorisotalo Lehdokissa on liikunta- sekä kuntosalit, jotka ovat lasten ja nuorten käytössä. Lehdokista löytyy myös tietokonepe- lihuone ja oleskeluauula keittotilan läheisyydestä. Askartelua varten on oma huoneensa, samoin ruokailulle. Ohjaajilla on työhuone, josta kuitenkin on katsekontakti ulko-ovelle. Nuorisotalon toiminnan tueksi on ostettu ja saa- tu lahjoituksina mm. biljardipöytä välineineen, ilmakiekko- ja pöytäjalka- pallopelit. Talolta löytyy myös erilaisia tietokone- ja lautapelejä, sarjaku- via ja nuorten lehtiä. Askartelutilassa on pystytettyinä kahdet kangaspuut, sekä muutama ompelukone. Erilaisiin materiaaleihin oli panostettu, ja niis- tä esillä oli paljon malleiksi valmistettuja tuotteita, esim. mm. puukehyk- sessä tehtyjä pannunalusia, pehmoeläimiä, painettuja kangaskasseja sekä erilaisia risu -, paju - ja huovutustöitä. Kaikkia näitä voi halutessaan val- mistaa ohjatusti.

5 KÄDENTAITOPAINOTTEISEN PÄIVÄLEIRIN TOTEUTTAMINEN

Kun päiväleiri vihdoin toteutui kesäkuussa 2012, oli sen sisältörunko luonnollisesti muokattava kesätoimintaa vastaavaksi. Talven toimintaa varten suunnitellulla leirillä oli tarkoitus kokeilla mosaiikkityön tekemistä saviruukun pintaan, se päätettiin toteuttaa samanlaisena myös kesäleirillä. Myös musiikkimaalausta kokeiltiin, sillä se oli toimintamuotona uusi. Tal- veksi suunniteltu luonnosta värisävyn etsiminen oli ollut hyvä vaihtoehto kesälläkin, mutta päätin pitäytyä musiikin kuuntelussa ja sen pohjalta teos- ten tekemisessä. Talvileirin huovutusteos jätettiin leirisällöstä pois ja sen tilalla päätettiin kokeilla korttिलाatikon tekoa, johon yhdeksi korttimateri- aaliksi valitsin paperimassan. Näin jääveistos vaihtui paperimassatyöhön.

Ohjattua toimintaa leirillä oli joka päivä klo 10 - 15. Nuorisotalolle sai tul- la jo kahdeksalta, kotiin lähdettiin viimeistään neljältä. Ilmoittautumisten mukaan leirille oli 8 lasta. Ohjaajia oli tälle lapsimäärälle varattu kolme, minä toimin neljäntenä, aikuisia oli siis paljon suhteessa lapsimäärään. Viikon lopulla huomasimme, että tästä huolimatta jokaisen kädet olivat ol-

leet töitä täynnä. Jakautuminen työtehtäviin meni yhteisymmärryksessä ohjaajien mieltymysten, tietämyksen ja osaamisen mukaan.

5.1 Päiväleirin aloitus

Ensimmäinen leiripäivä meni sekä lapsilta että ohjaajilta toiminnan muotoa hakiessa. Kaikille osallistujille oli postitse lähetetty ”lukujärjestys”, jonka mukaan kukin lapsi tulisi leirille vanhempien kanssa sovittuna aikana. Luonnollisesti ensimmäisenä päivänä lapset saapuivat kukin omalla aikataulullaan, jopa reilusti ennen ohjattua toimintaa. Se aiheutti minussa hieman hämmennystä. Pääohjaajana en saanut toimintaa heti käynnistymään järkevästi. Jännityspaineessa ajattelin aikaisin tulleiden lasten pitkästyvän ennen kädentaidollisen osuuden alkamista ja käynnistin toiminnan jo ennen sovittua aikaa. Hämmennyksessä ryhmän ohjaajien ja jäsenten esittely siirtyi itse toiminnan sekaan. Mutta alkuvaikeuksien jälkeen leiripäivä sujui mukavissa merkeissä, ja tästä oppineena seuraavat päivät aloitettiin yhteistilassa kokoontumisella klo 10. Silloin oli helpointa kertoa päivän ohjelmasta ja kysellä kuulumisia.

5.2 Päiväleirin kädentaidollinen sisältö

5.2.1 Mosaiikkiruukut.

Kuva 1. Mosaiikkiruukut. Valokuva: Mallat 2012.

Ensimmäisen leiripäivän toimintaosuudella ”tuunattiin” saviruukkuja. Työn tekemiseen tarvittiin saviruukkuja, pohjamaalia, kaakelinappaleita, akryylivärejä, liimaa ja siveltimiä. Lehdokin varastoista löytyivät ruukut, siveltimet ja liima, pohjamaali ostettiin toimintaa varten. Akryylivärit ja kaakelit lahjoitin toimintaan. Ruukkujen maalaus toteutettiin askartelutilassa, jonka pöydät suojattiin toimintaa varten. Jokainen osallistuja maalaasi oman ruukkunsa pohjamaalilla, kun työn pinta oli kuivunut, se koristeltiin kaakelinpalasin ja akryylivärein. Työ oli suunnitellusti viikon ensimmäinen, jotta jokaisella leiriläisellä oli valmis työ, minkä sai viedä heti kotiin. Vaikka leirin sisältöä vietiin vähemmän aineelliseen suuntaan, kokeneemmat ohjaajat katsoivat, että näkyvä tuotos on tärkeä ensimmäisenä päivänä. Sen perusteltiin motivoivan lapsia osallistumaan toimintaan aktiivisesti koko viikon ajan, vaikka tuotteita ei joka päivä mukaansa saisi. Ohjasin lapsille toiminnan itse, muut ohjaajat toimivat apunani. He myös tarkkailivat minua sekä toimintatapoja ohjaajana.

5.2.2 Paperimassakortit korttirasiaan

Päätös paperimassakorttien valmistuksesta leirillä lähti nuorisotalolla olleista paperinpainoviirroista ja -kehyksistä, joita talon vakituinen ohjaaja ei ollut koskaan aiemmin käyttänyt. Koska opinnäytetyöni yhtenä tavoitteena oli tuoda uusia ideoita ohjaajien työvälinevalikoimaan, oli helppo päätös ottaa toimintamuoto mukaan leiriviikolle. Korttien valmistus alkoi jo ensimmäisenä leiripäivänä sanomalehtien repimisellä paperimassaa varten, mikä oli lapsista hauskaa. Silpun laitoin seuraavana päivänä vettymään ja vuorotellen kukin sai muussata paperimassaa sauvasekoittimella. Tästä kehittyi hauska ja vuorovaikutteinen tilanne, kun kukin lapsista sävelsi oman kappaleen sekoittimella. Kortteja kukin osallistuja valmisti kuusi, niistä tuli raaka-ainetta korttilaatikkoon (luku 5.2.4). Kun osa ryhmästä alkoi valmistaa massasta paperinpainoviiralla kortteja, osa etsi omiinsa koristeiksi servieteistä kuvia ja irrotteli niitä repien. Repimisvaiheessa on servietistä poistettava kaikki taustapaperit. Kuvat liimautuvat korttiin koristeiksi, kun ne kevyesti painellaan märän massa-aihiolle. Ohjaajia oli toiminnassa mukana kaksi, mikä teki työstä joustavaa. Vaiheita kortinteossa oli kuitenkin useampia ja lapsia 8. Korttien valmistaminen vaati alakerran kellaritilan, jossa oli vesipiste ja mahdollisuus korttien kuivattamiseen kevyen painon alla.

Kuva 2. Paperimassakorttien valmistusta. Valokuva: Mallat 2012.

5.2.3 Musiikkimaalaus

Musiikkimaalaus oli toimintamuodoista uusin ja vierain menetelmä kaikille ohjaajille, myös itselleni. Taiteellinen työskentely on yksilöllisen ohella myös yhteisöllistä toimintaa, jossa yksilö vaikuttaa tekemisen ja kokemuksen ilmaisulla muihin, muut yksilöön. Näin on mahdollista rakentaa syvempää ymmärrystä kuin mihin on yksilöllisesti työskennellen päästäisiin. (Sava 2007, 192.) Uskoin musiikkimaalauksen toimivan yksilöitä yhdistävänä, yhteisöllisenä työnä. Se päätettiin toteuttaa, sillä samalla saatiin leiriin työelämätahon toiveen mukaista, uudenlaista sisältöä. Yhdistin ryhmämaalauksen korttirasian valmistukseen, joten sillä oli kädentaidollista merkitystä myös. Toiminnan jaoin kahteen osuuteen: yksilö- ja ryhmätyöskentelyyn. Koin yksilötyön toimivan hyvänä virittäytymisenä ryhmätyön tekemiselle. Samalla näin, miten lapset ottivat toiminnan vastaan.

Yksilötyö toteutui askartelutilassa, jonne vein CD-soittimen, A3-kokoiset värilliset kartongit, akryylivärit ja siveltimiä. Alkuun kukin osallistuja valitsi kartonkipohjan, jolle halusi työnsä tehdä. Ohjeistukseni maalaamiselle oli kuunnella valitsemaani kappaletta, sen herättämiä ajatuksia, muistoja sekä tunteita, ja maalata ne kartongille. Heittäytyminen toimintaan oli kankeaa, koska minulla ei ollut esittää mitään mallia, miten toteuttaa toimintaa. Herääkin kysymys, olemmeko totuttaneet lapset tekemään työt valmiin mallin mukaan, jopa kopioimaan niitä. Ohjaajana olen sitä mieltä, että oman itsen sisäistä maailmaa tulisi tukea. Mielikuvia herättämällä, kehottaen ”tuntemaan” musiikin, sain lapset kokeilemaan maalaamista.

Kuva 3. Musiikkimaalausta ryhmässä. Valokuva: Mallat 2012.

Ryhmätyötilaksi valikoitui liikuntasali, jonne toisen ohjaajan kanssa levitimme seinälle 4m pitkän kartongin ja lattian teoksen alta suojasimme muovein. Paikalle hain CD-soittimen, vesiasiat ja vettä pensselien huuhtelua varten sekä paperia. Värejä ja pensselit haettiin askartelutilasta paperilautasilla, jokainen sai siis valita vapaasti oman väriskaalansa. Olin pyytänyt lapsia tuomaan halutessaan omaa lempimusiikkiaan, nämä musiikit soivat työn tekemisen taustalla. Tuokio alkoi sillä, että kukin asetteli tarvittavat maalausvälineet lattialle eteensä. Kun musiikki alkoi soida, lapset saivat vapaasti maalata pintaa, eri värejä ja kuvioita. Soitin kunkin lapsen tuomaa musiikkia muutamia minuutteja. Kun kappale vaihtui, lapset vaihtoivat pensseleineen paikkaansa järjestyksessä oikealle. Värit jäivät odottamaan seuraavaa maalaria, joka jatkoi edeltäjänsä työtä. Näin jatkettiin, kunnes kaikkien lempimusiikki oli soinut.

Lopuksi tarkasteltiin työtä yhdessä ja keskusteltiin, mikä oli lopputulos. Lasten ensimmäiset kommentit olivat huvittuneita tyrskähdyksiä ”vauvojen taiteesta” ja sotkuista. Kuitenkin toiminta oli kyselyn mukaan ”huippujuttua” (2/8) ja ”ihan OK” (4/8). Ohjaajien mukaan tämä oli menetelmistä erilaisin verrattuna aiempaan toimintaan. Itse olin kovin tyytyväinen, että lapset innostuvat kanssani vapaasti luomaan. Yksilötyö toimi hyvänä ja tarpeellisena virittäjänä toiminnalle. Nyt arvioiden jatkaisin tuokiota vielä

uudella yksilötyöllä. Niistä voisi tulla merkityksellisempiä tekijöilleen kuin ensimmäisistä.

5.2.4 Korttirasia

Korteista tehty säilytysrasia päättyi kädentaitopainotteisen leiriviikon sisältöön ”vahingossa”. Lehdokin vakituksella ohjaajalla oli esillä korttirasian malli, taito sellaisen valmistamiseen ja minä taas olin kiinnostunut oppimaan menetelmän. Aiemmillä päiväleireillä sitä ole valmistettu, joten otimme sen nyt osaksi leirin sisältöä. Korttirasian valmistaminen koostui useammasta vaiheesta. Ensin ohjeistin lapsia etsimään pareittain ryhmän musiikkimaalauksesta kivoja kohtia. Apuna käytettiin paperiviiran erillistä kehysosaa, jonka avulla työtä tarkasteltiin. Korttiahiot piirrettiin kehysten avulla paperille ja merkattiin nimikirjaimin. Valitut kortit irrotin karkeasti leikellen kartongista muun toiminnan aikana. Lapset itse siistivät ne, halutessaan liittivät korttirasiaan tai veivät kotiin muistoksi toiminnasta. Korttirasiaan liitettiin myös itse tehdyt paperimassakortit sekä valmiita postikortteja. Rasian kasaamiseen tarvittiin kortteja 12 kpl, ompeluun parsineuloja, puuvillalankaa ja sakset. Koska tarkoituksena oli ommella kaksi korttia yliluontipistoilla yhteen, pyysimme valitsemaan aina itsetehdyn kortin pari postikortin. Paperimassakortit olivat hauraita, niiden vahvistamista ei pystytty ajan puitteissa tekemään muuten kuin tällä tavalla. Kun kahden kortin nippuja oli neljä, kahden korttinipun ommellangat yhdistettiin laatikon kulmaksi ja näin palat koottiin ommellen kannelliseksi rasiaksi. Rasian päätypalat ovat muita sivuja lyhyemmät. Ne ovat myös tehty yhdistämällä kaksi korttia, joista ylimääräinen leikattiin pois ennen yhdistämistä.

Kuva 4. Korttirasian valmistusta. Valokuva: Mallat 2012.

5.2.5 Muu toiminta

Leiriohjelma oli työntäyteinen. Ne lapset, jotka jäivät Nuorisotalolle ohjattun toiminnan jälkeen, saivat halutessaan tehdä kipsikuvien maalausta sekä Hamahelmitöitä. Kipsikuvat oli jo aiemmin talon vakituinen ohjaaja valanut valmiisiin muotteihin. Helmitöissä niin ikään toimi valmiit kuvio-pohjat, joihin helmet asetellaan ennen silittämistä ja yhteen sulattamista. Välityöt ovat siis töitä, joissa ohjaajan välitön apu koko ajan ei ole tarpeen, niitä lapsi voi tehdä omatoimisesti. Kaikki leirillä toteutunut toiminta oli yhteistyössä ohjaajien ideoimaa ja ohjaamaa, lukuun ottamatta lasten

vapaata aikaa. Vapaa hetki toiminnassa oli ruokailun jälkeen ja sitä oli tunnin verran. Tällöin oli mahdollisuus luoda keskinäisiä kaverisuhteita, käydä lähikaupassa, pelailla tai vain olla ja levätä.

Yksi meistä ohjaajista oli liikunnallinen, hän huolehti mielellään ulko- ja salitoiminnasta. Hän pelaili myös biljardia, ilmakiekkoa ja pöytäjalkapalloa ryhmäläisten kanssa. Ulkoliikuntaa oli alkuperäistä suunnitelmaa huomattavasti vähemmän, yksinkertaisesti ajanpuutteen vuoksi. Jälkikäteen ajatellen pieni ulkoilu olisi ollut järkevä ja virkistävä lisä leiriviikkoon, vaikka se olikin painottunut kädentaitoihin. Kaksi muuta ohjaajaa olivat päävastuussa ruokahuollosta, he ohjasivat lapsia mm. avustamaan salaatin teossa ja kattamaan pöytiä. Talon vakituisena toimiva ohjaaja hallitsi välitöiden ohjaamisen parhaiten, hänellä oli tarvittava tieto mm. kipsikuvioista ja -maaleista sekä materiaalien sijainneista. Minun aikani ohjaajana kului töiden valmisteluissa ja toiminnan aikatauluttamisessa. Pysin kuitenkin kontaktin luomiseksi sekä lapsiin että muihin ohjaajiin, olemaan mahdollisimman paljon läsnä toiminnassa. Neljäntenä leiripäivänä tunnin ajan lapsia kävi ohjaamassa Kouvolan liikuntapalveluiden ohjaaja, joka toi tuokiollaan mukavan lisän lapsille leiriohjelmaan.

6 LASTEN MIELIPITEITÄ JA KOKEMUKSIA PÄIVÄLEIRISTÄ

Viimeisenä leiripäivänä lasten kanssa tehtiin valmiiksi keskeneräisiä töitä. Puolen päivän jälkeen teetin asiakaskyselyn (liite 3) ryhmäläisille, vaikka yksi ohjaajista neuvoikin minua odottamaan leiripäivän loppuun. Itsestäni tuntui järkevältä teettää kysely viimeisenä päivänä, mutta ei ihan lähellä päivän päättymistä. Näin pystyin muiden ohjaajien kanssa vielä pikaisesti lukemaan vastaukset ja analysoimaan, onko vastausten pohjalta lisäselvittelyn tarvetta. Kun teetin kyselyn, luin kysymykset ääneen ja kerroin tarkennuksen, esim. musiikkimaalaus, joka tehtiin salin seinälle. Kysymyksiensä esittämisen aikana sai kysyä selvennystä, mutta niin ei juuri tehty. Avasin lapsille kysymyksiensä sisältöä mahdollisimman lyhyesti, selkeästi ja johdattelematta. Leiripäivän loppuksi kaikille osallistujille jaettiin leiritoistikset osallistumisestaan kiitosherkkujen ja halausten kera.

6.1 Kysely päiväleiristä

Päädyn tekemään päiväleirin sisällöstä kyselyn. Mielestäni sen kautta saisin parhaiten selville, oliko työnantajan toivoma leirin sisältömuutos asiakasryhmän mielestä onnistunut. Samalla kyselyllä keräsin tarpeellista tietoa siitä, löytyikö toiminnan kautta lasten keskinäistä vertaistukiyhteyttä. Kaipasin myös vastausta kysymyksiin, kuinka lähestyttävänä ohjaajia pidettiin ja syntyikö lasten mielestä heihin luottamuksellinen yhteys. Luottamus aikuisen ja lapsen välille oli yllättävän haasteellista asetella kysymysmuotoon. Kuten luvussa 1.2 mainitsin, viikko on lyhyt aika luottamuksellinen kontaktin syntymisen tarkasteluun, mutta mielestäni siinäkin ajassa voi jonkinlainen side lapsen ja ohjaajan välille syntyä. Kyselyn vastaukset täydentyvät vapaamuotoisilla haastatteluilla, joita tein lapsille toiminnan yhteydessä.

Pohdin kyselyä laatiessani, käsittelisikö vastauksia laadullisesti vai määrällisesti. Ronkainen, Pehkonen, Lindblom-Yläne ja Paavilainen (2011, 88) ovat teoksessaan pohtineet määrällisen ja laadullisen tutkimuksen erilaisia työnjakomalleja. Nelikenttämallissa ytimenä on tutkimuskysymys ja tutkimuksen tarkoitus. Tämän mallin mukaan, jos halutaan kysyä ”mitä” asia on, kannattaa tehdä laadullista ja kuvailevaa tutkimusta. Kuten Ronkainen ym. (2011, 90) kirjoittavat, joskus tutkittava aihe on monitasoinen ja sitä tutkittaessa on otettava huomioon hyvin erilaisella yleisyystasolla vaikuttavat tekijät, esim. henkilökohtaiset mieltymykset, odotukset, asuinpaikka ja perhetausta. Kysely, jonka tuloksia tarkemmin avaan luvussa 6.2, on laadittu niin, että alussa tutkitaan osallistuneiden lasten mielipiteitä kädentaidollisista menetelmistä. Annetut vastausvaihtoehdot ovat valmiita, joista valitaan. Vastausten perusteella voidaan päätellä, onko tämänlainen leiriviikon sisällön muutos, josta kirjoitin luvussa 1.1, varteenotettava vaihtoehto leirille osallistuneiden lasten ja ohjaajien mielestä.

Seuraavaksi kyselyssä siirrytään muuhun leirillä tapahtuneeseen toimintaan, jossa on myös valmiit vastausvaihtoehdot. Vastaukset antavat tietoa minulle leiripäivän suunnittelijana, mitä muuta toimintaa on hyvä olla kädentaitojen lisäksi, jotta leiri on mukava kokonaisuus osallistujille. Seuraavaksi kyselyssä pyydetään mielipidettä leirillä toteutuneesta ohjaajuudesta ja syntyneestä asiakas - ohjaaja -suhteesta. Näin saan leiriläisiltä tietoa, miten he ovat kokeneet ohjaussuhteen omiin lähtökohtiinsa perustuen. Vastausten pohjalta esitän työnantajataholle näkemykseni valinnoista, joilla hän voi perusnuorisotyön toimintaa halutessaan kehittää.

6.2 Mielipiteitä päiväleirin kädentaidollisesta osuudesta

Kyselyyn (liite 3) vastasi kahdeksan aloittaneesta yhdeksästä leiriläisistä. Yksi lapsista keskeytti leirin heti ensimmäisen päivän jälkeen, keskeyttämisen viralliset syyt eivät koskaan tulleet ohjaajien tietoon. Vastaajista tyttöjä oli viisi, iältään 10 - 12-vuotiaita. Poikia oli kolme ja he olivat 11 - 12-vuotiaita. Ensimmäisen kokonaisuuden kysymyksissä tiedustelin, mitä mieltä osallistujat ovat eri käsityömenetelmistä, joita leirillä olivat paperimassakortin, korttirasian, mosaiikkiruukun ja musiikkimaalauksen valmistukset. Vastausvaihtoehdot olivat ”huippujuttu”, ”ihan OK” ja ”ei niin kivaa”.

Kyselyn vastausten mukaan eri käsityömenetelmissä ei ollut selkeää ”inhokkia”, jos ei suosikkiakaan. Eniten ”huippujuttu”-ääniä tytöiltä saivat mosaiikkiruukun (2/5) ja musiikkimaalauksen (2/5) osiot. Yksi pojistakin piti ruukuntekoa huippujuttuna, toinen taas korttirasian tekoa. Kokonaisuutena kaikki esitellyt käsityömenetelmät olivat kiinnostavia lapsista ja se näkyi myös innostuneena tekemisenä. Kyselyn neljä eri menetelmää saivat vain yhteensä kaksi ”ei niin kivaa”-vastausta. Tästä voidaan päätellä, että suurimmaksi osaksi eri käsityömenetelmistä pidettiin.

6.3 Mielenpitoita muusta toiminnasta

Toisen kokonaisuuden muodostivat kysymykset muusta toiminnasta: pelailusta, välitöistä, ulko- ja sisäliikuntatuokioista ja ”vapaan ajan” vietosta. Ohjaajana koen, että nämä osiot täydentävät leiriviikkoa ja antavat lapsille mahdollisuuden tutustua toisiinsa ja ryhmäytyä. Osallistujien mielipiteillä sain vahvistusta niiden tärkeydestä leiriviikon toiminnassa. Pelailu käytännössä painottui biljardiin, ilmakiikkoon, pöytäjalkapalloon ja salitoimintaan. Perinteiset lautapelit eivät olleet kovin suosittuja, mutta tietokonepelienkään pariin ei kukaan lapsista kaivannut, vaikka niitäkin talosta olisi löytynyt. Huippujuttuna pelailua piti yhtä tyttöä lukuun ottamatta kaikki leiriläiset (7/8). Välityöt, joita olivat kipsin maalaus ja Hama-helmityöt, olivat suuntautuneet vähän enemmän tytöille, mutta pojatkin olivat kokeilunhaluisia. Ne olivat tytöille (5/5) ja yhdelle pojalle (1/3), toiminnassa huippujuttua. Pohjimmiltaan viikko oli niin täynnä ohjattua toimintaa, ettei välitöille juuri jäänyt aikaa. Sisä- ja ulkoliikuntaa oli alkupeleistä suunnitelmaa huomattavasti vähemmän. Vastauksien mukaan eniten pidettiin ulkopuolisen ohjaajan järjestämästä sisäliikuntatuokiosta. Se sai ”ihan OK” vastauksia viideltä lapselta kahdeksasta.

Vapaata aikaa (8/8) ei ollut kenenkään vastaajan mielestä liikaa. Tämän kysymyksen vastaukset heijastelevat eri puolia asiasta. Tekemistä on ollut sopivasti tai jopa liikaa. Samalla aikaa keskinäisille kaverisuhteiden luomiselle oli sopivasti tai liian vähän. Vastauksista päätellen vapaa-ajan osuus on leiriläisille tärkeä. Kuten luvussa 3.1 mainitsen, lapset hakeutuvat toistensa seuraan, koska yhteinen tekeminen antaa mahdollisuuden monipuoliseen ja haastavaan toimintaan, sekä mieluisten kokemusten jakamiseen. Vuorovaikutuksessa ikätovereiden kanssa lapset luovat yhteisiä merkityksiä ja rakentavat sosiaalista ymmärrystään (Poikkeus 2000, 122).

6.4 Yhteistyö ohjaajien ja lasten kanssa

Kaikki päiväleirille osallistujat kokivat avun pyytämisen ohjaajalta helpoksi, ja he mielestään myös saivat sitä tarvittaessa. Kysymykseeni - ”Oliko sinun helppo kertoa ohjaajille muitakin kuin leiriasioita?” - vastausvaihtoehtojen laadinta olisi vaatinut minulta tarkkuutta. Lasten vastaukset mietityttivät myös yhtä ohjaajista. Hänen mielestä vastaus (6/8) - ”kyllä, mutta en halunnut” - jättää avoimeksi lasten suhtautumisen ohjaajiin. Tällä ohjaaja tarkoitti tilannetta, jossa lapsella olisikin kerrottavaa ohjaajalle, mutta hän ei toisi sitä ilmi, koska ei koe tätä turvallisiksi aikuisiksi. Tämä oli tärkeä näkökulma, sillä jokainen ohjaaja toivoo saavansa ajoissa tiedon siitä, jos ohjattava voi huonosti.

Tein lapsille tarkentavan haastattelun, jossa selvisi, että lasten oli ollut vaikea vastata kysymykseen. Suurimman osan (5/8) mukaan vastaamisen vaikeus johtui vaihtoehdon - ”Kaikki on hyvin, ei ole tarvetta kertoa ohjaajalle mistään asiasta.” -puutteesta. Keskustelussa tuli ilmi, että viikko on lasten mielestä lyhyt aika tulla tutuksi ohjaajien kanssa. Puolet heistä (4/8) oli sitä mieltä, jos päiväleiri kestäisi pidempään, he kertoisivat kyllä, jos olisi jotain ongelmaa tai mielihahaa olisi. Heille oli siis jo jonkinlainen luottamus ohjaajiin leirin aikana ehtinyt muodostua. Kyselyn mukaan

muihin leiriläisiin tutustuttiin, vaikka suurin osa (6/8) oli toisilleen vieraita. Keskinäinen vuorovaikutus onnistui, ja esim. lasten jako toisilleen vähän vieraammiksi jääneisiin pareihin, ja työskentely niissä, meni sujuvasti.

6.5 Toiveet ja vapaa sana

Ns. vapaan sanan kentässä kommentoitiin korttirasian tekemistä. Yksi vastaajista koki, että se aloitettiin liian myöhäisessä vaiheessa ja sen valmiiksi tekemisessä tuli kiire. Tämä kommentti oli aiheellinen, sillä työn loppuun saattamisessa tuli kiire. Kahdelta leiriläiseltä se jäi osittain kesken, mikä ei ollut tavoitteeni ohjaajana. Vaikka leirin tavoitteena oli keskittyminen vähempään materiamäärään (luku 1.2.), silti olisi ollut mukavaa rauhassa valmistaa tuotteet leirijalla. Leirikirjeessä kerrottiin mahdollisuudesta osallistua kokkailuun, mutta käytännössä sellaista ei toteutunut ja tätä harmiteltiin yhdessä vastauksessa. Yksi osallistujista toivoi vähän lisää ulkoliikuntaa seuraavalle leirille. Valitettavasti sekin vähäinen määrä, mitä suunnittelin, uhkasi jäädä toteutumatta. Viikko oli lopulta täynnä ohjattua toimintaa, joten aikaa ei jäänyt ulkoliikunnalle, salissa liikuttiin kyllä. Yhdeltä leiriläiseltä tuli kommentti vapaan ajan lisäämisestä viimeiselle leiripäivälle. Mielipide ei suuresti vaikuta koko leiriviikon vapaa-ajan määrään, mutta kyselyn pohjalta sitä ei ollut liikaakaan. Tämän pohjalta tekemisen aikaa suhteessa oleskelun aikaan voi jatkossa tarkastella. Kommentit kivoista ohjaajista ovat aina mukavia, vaikka kysely tehtiinkin muista syistä. Jos muutama lapsi spontaanisti kirjoittaa pitävänsä leirin aikuisista, on heille silloin tarjottu ohjaajien ja heidän persooniensa kautta hyvä leirikokemus.

7 YHTEENVETO PÄIVÄLEIRIN ANNISTA

Opinnäytetyöni tavoitteena oli suunnitella kädentaitopainotteinen päiväleiri, joka on suunnattu 10 - 12-vuotiaille lapsille. Tavoitteena oli tehdä mielekäs kädentaitojen ja muun ohjatun toiminnan kokonaisuus. Työelämän edustajan toiveena oli sisällöllinen muutos, jossa korostettaisi enemmän yhdessä tekemistä, vertais- sekä aikuistukea materiaalin ja töiden tuottamisen sijaan. Myös uusia tai uudistettuja toimintamenetelmiä kaivattiin ohjaajien työn tueksi. Mielestäni onnistuin tavoitteessani päiväleirin sisällön suhteen. Havaintojeni ja asiakaskyselyn perusteella esittämäni ideat olivat lasten mielestä kokeilun arvoisia. Tätä myös tukee se, että toiminnan aikana minun ei erityisesti tarvinnut motivoida lapsia kokeilemaan eri menetelmiä. He olivat oma-aloitteisesti ja aktiivisesti kaikessa mukana. Eri kädentaidolliset menetelmät saivat lapset ryhmässä kokeilemaan taitojaan. Kun ohjaajina annoimme tilaa vitsailulle ja hauskanpidolle, kuitenkin sopivissa rajoissa, lapset viihtyivät hienosti toiminnassa mukana. Jo ensimmäisenä leiripäivänä jännitys purkautui nauruna, kun yksi lapsista sävelsi paperimassaa tehdessään sauvasekoittimella oman kappaleen. Tilanteesta kehittyi vuorovaikutuksellinen, sillä tämän jälkeen jokaisen oli saatava tehdä omaa musiikkia sekoittimella. Aktiivista osallistumista voi toki puoltaa myös tuokioiden lyhyys, jolloin osallistujien mielenkiinto ei ehtinyt hiipua.

Myös ohjaajilta saamani palaute viikosta oli myönteistä. Toteutuneen viikon runko sisältöineen jäi Kouvolan kaupungin perusnuorisotyön ohjaajille työväliseksi. Viikon ajallisessa rungossa ei varmaan ole suurta eroa jo käytössä oleviin. Joidenkin ohjaamieni menetelmien luulen jatkuvan ainankin Nuorisotalo Lehdokissa, sillä talon vakituinen ohjaaja innostui mm. paperimassakorteista. Hän sanoi käyttävänsä tekniikkaa jo heti syksyllä 2012 ja ideoi puheissaan jo jouluaskarteluakin. Kulkeeko menetelmätieto kuinka aktiivisesti kenttätöön muille ohjaajille, on asia, johon en voi juuri tällä hetkellä itse vaikuttaa. Kun työn kirjallinen osuus kuvineen valmistuu, siitä kappale toimitetaan nykyiselle perusnuorisotyön koordinaattorille. Toivon, että hän jakaa tietoa eteenpäin.

Kuten kirjoitin luvussa 5.1, ”käynnistyin” ensimmäisenä päivänä itse hitaasti toiminnalle ja olin hetken aikaa hämmentynyt. Valitettavasti se hieman vaikutti koko päivän aikatauluun. Leiriviikon aikatauluun vaikutti taas se, että suunniteltuun toimintaan menikin yllättävän paljon aikaa ja se teki viikon tiiviiksi. Suunnitteluvaiheessa olin huolissani välitöistä, niitä en ollut mielestäni valmistellut tarpeeksi. Pelkoni oli, että leiriläisille jäisi liikaa joutilasta aikaa ja he tylsistyisivät. Todellisuudessa vähäisillekään suunnitelluille töille ei jäänyt aikaan. Jatkossa työkokemus näyttää suuntaa minulle, paljonko suunnittelen toimintaa suhteessa aikaan. Sekään ei välttämättä auta, koska jokainen leiri on yksilöllinen kokonaisuus, johon vaikuttavat mm. yksilöiden aktiivisuus, oppimiskyky, työn mielekkyys, ohjaus ja ympäröivät olosuhteet.

Vaikka voisi olettaa, että luvussa 3.1 mainitut leikin kiertely ja havainnointi koskevat alle 10-vuotiaita lapsia, saman kaavan huomasin toteutuvan omalla leiriryhmälläni. Kun rohkeimmat uskaltautuivat pelailemaan biljardia tai ilmakiikkaa keskenään, se herätti muissa kiinnostusta. Tarkkailtuaan pelin kulkua joku heistä esitti pyynnön, voisiko joku pelata hänenkin kanssaan. Viikon lopulla automaattisesti vastakkain pelasivat ne, jotka saivat toistensa haastamisesta eniten vastusta ja voittamisesta mielihyvää. Luvussa 3.1 totesin, että mielestäni varhaisnuoruudessa leikkiminen muuttaa muotoaan omien ja toisten voimien mittaamiseksi, pärjäämiseksi peleissä ja testeissä. Näin tapahtui leirilläkin, mutta yllätykseksi tämä oli vain hieman yleisempää poikien keskuudessa. Pelit ja leikit nostin päiväleirin suunnittelussa tärkeäksi ryhmäytymistä edistäväksi tekijäksi. Merkityksen huomasi kyllä, vaikka se ilmentyi eri muodossa kuin alkuun ajattelin. Mitään ryhmäyttäviä leikkejä ei erikseen toteutettu, sillä olemassa olevat välineet toimivat hyvin lyhyillä tauoilla, joita toiminnan väliin jäi.

Jonkinlainen ryhmäytyminen kuitenkin toteutui, vaikka leirillä oli pituutta vain viisi päivää. Ryhmän muotoutumisvaiheesta (Honkala 2010) kerrotaan sen jäsenten tutustuvan toisiinsa, etsivät paikkaansa ryhmässä sekä luovat suhdettaan toisiinsa ja näin tapahtuikin. Vähitellen ryhmä alkoi toimia yhteistyössä ja mielestäni vakiintumisvaiheeseen päästiin leirin loppupäivinä. Tätä voidaan pitää eräänlaisena ”me alamme kuulua yhteen”-vaiheena. Siinä ryhmän luottamus syntyy ja roolit alkavat muotoutua. Oli nähtävissä, kuka on ryhmän hauskuuttaja, kuka taas sovittelija. Lasten kommunikointi keskenään alkoi muuttua keskustelevämmäksi. Selkeitä

ryhmän konflikteja ei ehtinyt muodostua, pientä sanailua kylläkin. Perjantain toiminta oli hyvin tehtäväsuuntautunutta. Toiminnan ohessa, ohjaajienkin läsnä ollessa, uskallettiin esittää erilaisia näkemyksiä, kysymyksiä ja omia mielipiteitä.

Luottamus ja viihtyminen päiväleirillä oli aistittavissa viimeisen päivän tunnelmissa. Muut ohjaajat kiinnittivät huomiota töiden viimeistelyn aikana mukavaan pulinaan lapsijoukon kesken. Sillä hetkellä kaikki ohjaajat olivat tilanteesta ”syrjässä” ja lapset toimivat keskenään ryhmänä. He juttelivat, keksivät vitsejä, lauleskelivat ja samalla viimeistelivät töitään. Tilanteen tunnelma oli kevyt, se huokui hyvää yhteishenkeä, jossa jokainen oli omana itsenään läsnä. Itsekin tiedostin tämän ja olin siitä mielissäni. Mutta sen merkitys avautui minulle vasta kun, eräs ohjaajista sanoi: ”Tässä on sinulle kiitos tästä viikosta, lapset viihtyvät keskenään ja heillä on hauskaa.” Inkeri Sava (2007, 165) kirjoittaa olevasta elämänmuodosta, jossa ”joltakin näyttämisen” naamio on riisuttu. Silloin on hyväksynyt itsensä sellaisenaan riittäväksi ja kelpaavaksi. Ja kuitenkin on valmis kehittymään ja muuttumaan, joka lähtee olemisesta omana itsenään. Ilman ystävällistä ohjaajaa en olisi osannut huomioida tätä kiitoksena itselleni ja meidän ohjaajatiimille. Ja kuitenkin näistä pienistä asioista, ”kiitoskukkasista”, ohjaaja saa voimavaransa tehdä työtään. Tämä vahvistus antoi kaiken, mitä aloitteleva ohjaaja tarvitsee. Tunteen siitä, että suunnitelmani ja ohjaajuuteni olivat onnistuneet kädentaitopainotteisella päiväleirillä.

Jokainen lapsi tarvitsee väylänsä kasvaa ja kehittyä. Kädentaidollinen viikko palveli asiakaskuntaansa. Liikunta on hyvä lisä kaikkeen ohjattuun toimintaan, mutta sille ei tarvitse antaa liian suurta roolia tämäntyyppisellä päiväleirillä. Leirin sisältö oli tärkeässä asemassa, mutta myös kaikki se, mitä tapahtui ohjatun toiminnan ohessa. Lasten keskinäinen kommunikointi, toistensa auttaminen ja keskustelut aikuisten kanssa, muodostavat sen osan leiriä, jota ei voi mitata materiassa.

8 OHJAAJAN ROOLI PÄIVÄLEIRILLÄ

8.1 Käsitteet ohjaus, ohjaustyö ja ohjaustoiminta

Ohjaus-käsitteen ja ohjaustyön kuvaukset poikkeavat sen mukaan, korostetaanko niissä menetelmää, ohjaajan ja asiakkaan välistä vuorovaikutusta, prosessia, omaa kokemusta, toimintaympäristöä, käsitteellistä viitekehystä vai kulttuurista näkökulmaa (Vänskä, Laitinen-Väänänen, Kettunen & Mäkelä 2011, 16). Käsitettä on käytetty rinnakkain informoinnin, tiedon antamisen, neuvonnan, opetuksen ja opastuksen kanssa. Kuten Vänskä kollegoineen (2011, 16) kirjoittaa, ohjaus on monitahoinen, eri ammattikäytäntöjen piirteitä yhdistelevä toiminta- ja lähestymistapojen sekä työmenetelmien joukko. Ohjaustilanteessa ohjaustyötä tekevä henkilö, olipa hän kuntoutusneuvoja tai ohjaustoiminnan artenomi (AMK), asettuu ohjattavan asiakkaan palvelukseen ja tarjoaa hänelle aikaa, huomiota ja kunnioitusta. Päämääränä on asiakkaan mahdollisuus tutkia tilannettaan, tulla kuulluksi ja elää voimavaraisemmin ja paremmin voiden.

8.2 Ohjaus on terapeutista, pedagogista ja kasvatuksellista

Ohjaustilanteet rakentuvat aina yhteistyössä ohjattavan kanssa, jolle suuntaavat ohjauksen tavoitteet, sisällöt ja menetelmät. Joskus tilanteet painottuvat enemmän neuvonnan näkökulmaan, toisinaan taas terapeutit elementit ovat enemmän esillä (Vänskä ym. 2011, 19). Tähän määritelmään lisäisin pedagogisen näkökulman, jolloin ohjaustilanteessa korostuu taidon tai menetelmän opettaminen, sillä asiakkaan ohjaamisessa on aina kyse myös asiakkaan oppimisesta. Ohjaus nähdään siten asiakkaan oppimisprosessin ohjaamisena, jossa oppiminen voi olla muistamista, toistamista, ulkoa opettelua ja opitun soveltamista. Ymmärtäminen, merkitysten löytäminen oivaltaminen, ihmisenä muuttuminen ja ajattelun muuttumien ovat myös oppimista. (Vänskä ym. 2011, 21.)

Se, mitä ohjaajana ajattelee oppimisesta, millainen käsitys hänellä on asiakkaasta, se mitä hän ajattelee tiedosta ja millaista tietoa arvostaa, vaikuttaa osaamisen lisäksi hänen omiin ohjauksellisiin lähestymistapoihin (Vänskä ym. 2011, 21). Siksi minun on ohjaajana hyvä tunnistaa omia käsityksiäni oppimisesta, sillä ne ovat sidoksissa omaan ohjausajatteluuni. Ei ole yhtä oikeaa mallia ohjata toimintaa, luoda tuote tai opettaa sen valmistusmenetelmä. Omasta persoonastaan käsin kukin ohjaaja tekee työnsä ja luo perustan asiakkaan ohjaamiselle sekä hänen oppimiselleen. Ei ole olemassa vain yhtä ohjausteoriaa. Ohjausta voi lähestyä erilaisten vuorovaikutus-, persoonallisuus-, oppimis- ja käyttäytymisteorioiden sekä organisaatio-, ryhmädynaamisten sekä terveystieteiden teorioiden kautta (Vänskä ym. 2011, 15 - 16). Yksinkertaistettuna ohjaus on käytännöllisen opastuksen antamista ja ohjauksen alaisena toimimista.

Eeva Kallio (2005, 7) on tutkimusraportissaan käsitellyt paljon eri osa-alueita nykyisten nuorten elämästä. Raportti on suunnattu nuorten kanssa käytännön työssä toimiville, joten sen tiedot ovat soveltuvia myös ohjaustoiminnan ammattilaiselle. Kallio (2005, 7) kirjoittaa nuorten maailman kuvan olevan voimakkaassa ja jatkuvassa muutoksessa. Lapset ja nuoret kohtaavat globaalimman ja moniarvoisemman todellisuuden kuin aiemmat ikäpolvet. Suomalaiselle kulttuurille tyypilliset homogeeniset arvot ovat joutuneet muutospaineseen. Aikaisemmat, moraalikasvatuksen kannalta keskeisessä asemassa olevat koti ja koulu, ovat jääneet ajan jalkoihin. Nyt lasten ja nuorten arvoihin ja asenteisiin vaikutetaan yhä voimakkaammin, paitsi perinteisten viestintävälineiden, myös uuden tietotekniikan mahdollistamin keinoin. Näillä uusilla vaikuttamisen foorumeilla harjoitetun moraalikasvatuksen merkitys on korostunut, kun samaan aikaan kouluissa toteutetun moraalikasvatuksen asema on vähentynyt ja muuttunut. (Kallio (2005, 7.)

Perusnuorisotyön ammattilainen, muiden asiakasryhmän kanssa työskentelevien tapaan, kohtaa työssään jatkuvasti näitä muutospaineita. Moraalikäsitykset ovat muuttuneet, vanhemmuuden voi jopa väittää joiltakin luisuneen käsistä muille tahoille: kouluihin, sukulaisille, seuroihin, kerhoihin, ja muihin vapaa-ajanvietto- paikkoihin, joissa lapsi liikkuu. Kun kasvatusta on ”vapautunut”, on vanhemman myös helpompi vaatia muilta kasvatustavasta, varsinkin jos hän itse ei pysty luomaan rajoja lapselleen. Aikuisena, mutta myös tulevana ohjaustoiminnan ammattilaisena, minun on hy-

vä olla selvillä omista moraalisisista vaikuttimistani kasvattajan roolissa. Ohjaaja luo ryhmän kanssa toiminnalle rajat, mutta on viime kädessä vastuussa. Joskus joidenkin asiakkaiden tai heidän omaistensa voi olla vaikea käsittää rajoituksia, joita ohjaaja joutuu joskus perustelemaan tiukasti. Rajoitusten ja sääntöjen on tarkoitus kuitenkin luoda kaikille osallistujille turvalliset olosuhteet.

8.3 Muutoskykyinen ohjaaja

Kuten mainitsin kirjallisessa osuudessa jo aiemmin (luku 4.1), kädentaitopainotteisen päiväleirin järjestäminen talvilomalla oli uusi kokeilu Kouvolan kaupungin perusnuorisotyölle. Jo heti leirin suunnitteluvaiheessa oli olemassa riski, ettei se toteudu. Kenelläkään ei ollut tietoa, kiinnostaisiko tämäntyyppinen toiminta lapsia talviaikana, vaikka kesällä vastaavanlainen päiväleiri onkin ollut menestys. Epäonnekseni päiväleiri ei herättänyt mielenkiintoa lapsissa, ja se sai minut miettimään syitä tapahtuneeseen. Mielestäni toiminnan markkinointi flyerein kohdentui potentiaalisen asiakaskunnan alueelle ja paikallislehtien kautta tieto kulki kauemmaksikin kuin lähitienoolle. Yhtenä vaikuttimena voi olla tottuneisuus. Koska vastaavaa leiritointia ei ole aiemmin ollut, se ei ole saavuttanut vakiintunutta paikkaansa. Kesällä leirille hakijoita on ollut vuosittain. Perusnuorisotyö on järjestänyt jo muutamia vuosia talvilomalla ns. action-tyyppistä toimintaa. Se on suosittua mutta myös trendikästä, mikä voi vaikuttaa sille hakeutumiseen. Talviloma on ajallisesti lyhyempi kuin kesäloma, usein se vietetään lomamatkalla jossakin, koko perheen voimin.

Olivatpa syyt mitkä tahansa, minun oli myönnettävä itselleni, ettei päiväleiri toteutuisi, ja etten näkisi viikkosuunnitelmani toimivuutta käytännön ohjaustyössä. Sain kuitenkin uuden mahdollisuuden työnantajataholta toteuttaa päiväleirin kesällä 2012. Silloin järjestettäisi kaupungin toimesta päiväleirejä ja niiden toteutuspaikat olivat jo selvillä. Leirit järjestettäisi Kouvolan Lehtomäen nuorisotalo Lehdokissa ja Voikkaan nuorisotalolla. Jostakin syystä hän toivoi minun ohjaavan opinnäytetyöviikkoni Voikkaalla aiemmin suunnitellut Lehdokin sijaan. Työnantajan edustajan toiveen mukaan viikon runko tuli olla sopiva asiakaskunnalle sekä fyysisestä tilasta riippumaton, joten en nähnyt suurta haastetta mukauttaa toimintaa Kouvolan Voikkaalle. Lisätyöksi minulle tuli vain uuden turvallisuus-suunnitelman laatiminen. Olin jo kesällä 2011 tutustunut kyseisen alueen päiväleiriin, joten talo oli minulle entuudestaan tuttu. Alueelle on siis vakiintunut kesäleiritointia, jonka toivoin olevan osallistumiskynnystä maldaltava tekijä. Kuitenkin sen kohdalla kävi yhtä ikävästi kuin talvileirille, osallistujamäärän vähyyden vuoksi se peruttiin. Tässä vaiheessa myös perusnuorisotyön koordinaattori siirtyi uusiin työtehtäviin. Hänen työtehtäviensä myötä vastuu opinnäytetyöstäni siirtyi uudelle projektikoordinaattorille.

Näytti siltä, että opinnäytetyönä päiväleirin ohjaaminen ei onnistu, mutta tässä kohtaa perusnuorisotyön ohjaajat tekivät aloitteen päiväleiristä uudelle projektikoordinaattorille. Kesäksi 2012 oli siis suunniteltu toinenkin kädentaitopainotteinen päiväleiri Nuorisotalo Lehdokkiin ja tämä leiri oli toteutumassa, sillä ilmoittautuneita oli tarvittava määrä. Työntekijät ehdot-

tivat projektikoordinaattorille, että suunnittelemani leirirunko toteuttaisi Lehdokissa, heidän suunnitelmansa jäivät odottamaan tulevaa vuotta. Tämä sopi kaikille osapuolille, joten kädentaitopainotteinen päiväleiri toteutui kesällä 2012 Lehdokissa.

Tapahtumat ennen leirin toteutumista laittoivat minut vastakkain ohjaajan työnkuvan todellisuuden kanssa. Vaikka minulla oli suunnitelmat, tilat varattuna toiminnalle sekä ohjaajakollegoita apunani työssä, tarjonta ei kohdannut asiakaskuntaansa. Palkka- ja kustannussyistä ei kannata leiritointintaan sitoa tiloja eikä usean ammattilaisen resursseja, jos osallistujia toimintaan on alle minimimäärän. Osallistujia voidaan houkuttaa monin eri tavoin, mutta vain todellinen kiinnostus asiaa kohtaan saa asiakkaan valitsemaan juuri sinun toimintasi. Asiakkaan tulee kokea oman taloudellisen panoksensa olevan kohtuullinen siitä saamaansa vastineeseen.

Tämän opinnäytetyön tekeminen antoi minulle realistisen kuvan siitä, miten paljon taustatyötä ohjaaja tekee muodostaessaan onnistunutta leirikonaisuutta. Siitä huolimatta työllä ei välttämättä saavuteta asiakaskuntaa. Ilman yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa leirin toteutuminen ja onnistuminen on heikolla pohjalla. Toiminnan fyysiset puitteet, kuten toimitila ja sen kunto, materiaalivarastot ja niiden täydennys, kuuluvat ohjaajan työnkuvaan. Hän luo tarvittavan yhteistyöverkoston perusasioiden toimimiseksi ja kaikkien osapuolten turvallisuuden takaamiseksi.

Koen saaneeni koulutusohjelmasta vahvuutta ohjaajuuteen, eri menetelmien osaamiseen ja asiakastyöhön, jossa apuna ovat olleet laajat harjoittelujaksot. Mutta työn hallinnan kokemuksen saa vain käytännössä, jossa yritysten ja erehdysten kautta oma ohjaajuus sekä toiminnan sisältö kehittyvät. Ohjaajalta vaaditaan laajakatseisuutta, ennakointikykyä, joustavuutta sekä runsaasti vaihtoehtoja hetkessä tapahtuviin muutoksiin. Vuodesta toiseen uskollisena pysyminen ohjaajan omalle lempiaiheelleen voi rajoittaa hänen näkemystään asiakaskunnan tarpeista. Ohjaaja tekee työtään oman persoonansa kautta ja ohjaustyö on helpompaa, kun hallitsee hyvin tutut menetelmät. Kuitenkin ajan hermolla pysyminen on tärkeää ja se, että kehittää omaa osaamista. Tässä iso rooli on yhteistyöllä muiden ohjaajien kanssa, työn jakaminen, heiltä oppiminen ja asioiden näkeminen eri tavalla. Kyseessä on yksilöiden välinen tiimityö, jolla kehitetään ohjaustoimintaa ja tapahtumien sisältöä asiakkaiden tarpeita vastaaviksi.

LÄHTEET

- Honkala, S. 2010. Opintomateriaali jaksolta kommunikointi- ja ryhmätyö- taidot. Hämeen ammattikorkeakoulu.
- Kallio, E. 2005. Kasvatus hajoavassa ajassa - Nuorten arvot ja moraalikasvatuksen mahdollisuudet. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino.
- Karppinen, S. 1999. Käsityö taitona, tunteena ja ajattelun heräämisenä. Teoksessa Humalajärvi, M. (toim.) & Seilo, M.-L. (toim.). Käsityö koskettaa - Käsityön taiteen perusopetus. Helsinki: Kuntaliiton painatuskeskus, 19 – 27.
- Lehmuskoski, A. & Kuusisto-Niemi, S. 2008. Sosiaalialan sanasto asiakastietojärjestelmää varten. Sosiaalialan tietoteknologiahanke. Julkaisija Sosiaali- ja terveysalan tutkimus ja kehittämiskeskus. Raportti 30/2008. Viitattu 26.10.2012. <http://www.stakes.fi/verkkajulkaisut/raportit/R30-2008-VERKKO.pdf>
- Nurmi, J.-E. 2000. Nuoruusiän kehitys: etsintää, valintoja ja noidankehiä. Teoksessa Lyytikäinen, P. & Korkiakangas, M. & Lyytinen, H. (toim.) Näkökulmia Kehityspsykologiaan. Kehitys kontekstissään. 2.- 4. painos. Porvoo: WS Bookwell Oy, 256 - 274.
- Poikkeus, A.-M. 2000. Lasten toverisuhteet ja sosiaaliset taidot. Teoksessa Lyytikäinen, P. & Korkiakangas, M. & Lyytinen, H. (toim.) Näkökulmia Kehityspsykologiaan. Kehitys kontekstissään. 2.- 4. painos. Porvoo: WS Bookwell Oy, 122–138.
- Ronkainen S., Pehkonen L., Lindblom-Ylänne S. & Paavilainen E. 2011. Tutkimuksen voimasanat. WSOYpro Oy.
- Rödström M. 1992. Lapsen kehitys 7 - 12 vuotta. Suom. Hillevi Huovinen. Keuruu: Kustannusosakeyhtiö Otava.
- Sava, I. 2007. Katsomme – näemmekö? Juva: WS Bookwell Oy.
- Uusikylä, K. 2008. Taide, moraalit ja kauneuden kaipuu. Teoksessa Karppinen, S., Ruokonen, I. & Uusikylä, K. Nuoret ja taide – ilolla ja innolla, uhmalla ja uholla. Kirjoituksia murrosikäisten taito- ja taidekasvatuksesta. Anjalankoski: Solver Palvelut Oy, 15–22.
- Vänskä, K., Laitinen-Väänänen, S., Kettunen, T. & Mäkelä, J. 2011. Onnistuuko ohjaus? Sosiaali- ja terveysalan ohjaustyössä kehittyminen. Helsinki: Edita Prima.

PÄIVÄLEIRISUUNNITELMA

Kädentaitopainotteinen päiväleiri Lehdokissa 4.6. – 8.6.2012

KLO	MAANANTAI	TIISTAI	KESKIVIikko	TORSTAI	PERJANTAI
8.00	Toiminnan valmistelu	Toiminnan valmistelu	Toiminnan valmistelu	Toiminnan valmistelu	Toiminnan valmistelu
10.00	Tutustuminen ja leirisäännöt Rintanapit	Kokoontuminen ja kuulumiset Paperimassakortit	Kokoontuminen ja kuulumiset Musiikkimaalaus /yksilötyö A3	Kokoontuminen ja kuulumiset Kortit musiikki-maalauksesta	Kokoontuminen ja kuulumiset Ulkoilu Korttirasia jatkuu
11.30	Pöydän kattaminen ja ruokailu lasten kanssa: Makaronilaatikko Omaa aikaa	Pöydän kattaminen ja ruokailu lasten kanssa: Perunamuusi, kalapuikot ja kermaviilikastike Omaa aikaa	Pöydän kattaminen ja ruokailu lasten kanssa: Juustoinen broilerikeitto Omaa aikaa	Pöydän kattaminen ja ruokailu lasten kanssa: Omaa aikaa	Pöydän kattaminen ja ruokailu lasten kanssa: Makaroni ja jauhelihakastike Omaa aikaa
13.00	Mosaiikkiruukut Välipalaksi rahkaa Paperimassan valmistelu	Paperimassakortit jatkuvat Välipalaksi kiisseliä ja kermavaahtoa Pelailua, käsitöiden tekoa	Musiikkimaalaus /yhteinen työ salissa Välipalaksi kaa-kaota ja rinkeleitä Pelailua, käsitöiden tekoa	Ohjattu liikuntatuokio Välipalaksi lettuja Korttirasia	Töiden ja välitöiden viimeistely Välipalaksi jäätelöä Asiakaskysely Leiritodistusten jako
15.00	Lapset lähtevät kotiin Ohjaajien jälkisiivous / -briefing päivästä	Lapset lähtevät kotiin Ohjaajien jälkisiivous / -briefing päivästä	Lapset lähtevät kotiin Ohjaajien jälkisiivous / -briefing päivästä	Lapset lähtevät kotiin Ohjaajien jälkisiivous / -briefing päivästä	Lapset lähtevät kotiin Ohjaajien jälkisiivous / -briefing päivästä
16.30 viim	Ohjaajat lähtevät kotiin	Ohjaajat lähtevät kotiin	Ohjaajat lähtevät kotiin	Ohjaajat lähtevät kotiin	Ohjaajat lähtevät kotiin

KUTSUKIRJE PÄIVÄLEIRILLE

HEI!

MITÄ? Olet ilmoittautunut mukaan kädentaitopainotteiselle päiväleirille!

MISSÄ? Nuorisotalo Lehdokki os. Madekuja 1, 45160 Kouvola

MILLOIN? ma – pe 4.- 8.6.2012

Ohjattu toiminta alkaa klo 10, olethan ajoissa paikalla! Ohjaaja on paikalla 8.00, tarvittaessa 16.30 asti. Vanhempasi ilmoittaa lukujärjestyksellä meille, milloin olet toiminnassa mukana.

TOIMINTAA? ON!!!

Mm. erilaisia askarteluja, pelejä, leikkejä, maalausta, sisä-/ulkoliikuntaa. Sinulla on myös mahdollisuus osallistua mukaan kokkailuun.

**VARAA LEIRILLE
MUKAASI**

vaatteet, joilla voit taiteilla huoletta

ulkoiluvaatteet ja päähine

jumppatossut

vesipullo ja vähän taskurahaa

ILOISTA JA LUOVAA

MIELTÄ ☺

TERVETULOAA!!!

t. Virpi 020 615 XXXX, Riitta 020 615 XXXX

Marjut 040-XXXXXXX

Camilla ja Mikko

ASIAKASKYSELY

Olen tyttö/poika ikäni on ____v.

Mitä mieltä olet eri käsityömenetelmistä? Ympyröi mielestäsi oikea vaihtoehto.

Paperimassakortti huippujuttu ihan OK ei niin kivaa

Korttirasia huippujuttu ihan OK ei niin kivaa

mosaiikkiruukku huippujuttu ihan OK ei niin kivaa

musiikkimaalaus huippujuttu ihan OK ei niin kivaa

Mitä pidit Pelailuista (lautapelit, biljardi, pöytäjalas, ilmakiekko, salitoiminta)?

huippujuttu ihan OK ei niin kivaa en pelailut

Mitä pidit Välitöistä (kipsin maalaus ja Hama-helmityöt)?

huippujuttu ihan OK ei niin kivaa en tehnyt välitöitä

Ulkoliikunnasta huippujuttu ihan OK ei niin kivaa

liikuntatuokiosta huippujuttu ihan OK ei niin kivaa

Oliko vapaata aikaa mielestäsi liikaa? Kyllä oli Hetkittäin oli Ei ollut

Oliko sinun helppo pyytää ohjaajilta apua? Kyllä Ei

Saitko apua ohjaajalta? Kyllä En

Oliko sinun helppo kertoa ohjaajille muitakin kuin leiriasioita?

Kyllä Kyllä, mutta en halunnut Ei ollut, ohjaajat tuntuivat vierailta

Tutustuitko viikon aikana muihin leiriläisiin?

Mitä toivot lisää seuraavalle leirille?

Mitä toivot vähemmän seuraavalle leirille?